B. N. C
FIRENZE
1185
13

EOD R
SBYTERI RHÆTHENſis libellus aduerſus hæreſes quibus iam olim hypoſtatica duarum in Chriſto naturarum vnio oppugnata eſt, nunc primum Græcè editus, & Latinus factus à THEODORO BEZA VEZELIO.

ADIECTA EST EARVNDEM HÆRESEON COLLATIO CVM CONtrouerſiis eadem de re recèns excitatis.

GENEVÆ,

APVD EVSTATHIVM VIGNON.

M. D. LXXVI.

1872

1185 13

ΘΕΟΔΩ´ΡΟΥ ΠΡΕΣΒΥΤΕ´ΡΟΥ

τῆς Ῥαιθοῦ, προπαρασκευή τις ἢ γυμνασία τῶν βουλομένων μαθεῖν τίς ὁ τρόπος τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως καὶ οἰκονομίας καθ᾽ ὃν πέπρακται, καὶ τίνα τὰ πρὸς τοὺς ταύτην μὴ ὀρθῶς νοοῦντας λεγόμενα παρὰ τῶν τῆς ἐκκλησίας τροφίμων.

THEODORI PRESBYTEri Rhæthenſis præparatio quædam ijs exercẽdis qui quomodo diuina incarnatio & œconomia facta ſit diſcere cupiunt, & quænam aduerſus eos qui perperam hanc intelligunt, à fidelibus Eccleſiæ alumnis dicantur.

Ex interpretatione Theodori Bezæ.

Ἄτοπον οἶμαι, καὶ καλῶς γε τοῦτο νενόμικα (ἢ γάρ ἐστιν ὄντως ἄτοπον) εἰ οὗτοι μὲν οἱ ἐξ Εὐτυχέος, καὶ Διοσκόρου τῷ ψεύδει συνιστάμενοι, καὶ στρατευόμενοι κατὰ τῆς ἀληθείας, οὕτω καρτερῶς καὶ ἀγρύπνως πολεμοῦσι τὴν μόνην καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν, ὥστε καὶ τὰ παρ᾽ αὐτοῖς παιδία, μήπω τρανωθείσης αὐτοῖς τῆς γλώσσης, πρὶν εἰς διδασκάλους φοιτῆσαι, καὶ τὰ πρῶτα στοιχεῖα μαθεῖν, ἀκούειν

ABSVRDVM eſſe arbitror, (& rectè ſanè hoc ſentio, quũ hoc reuera ſit abſurdũ) vt qui Eutychis & Dioſcori mendacio fauentes, veritati bellum indixerunt, tanta vi atque vigilãtia vnicam illã vniuerſalem & Apoſtolicam Eccleſiã oppugnent, vt ipſi quoque apud eos pueruli nondum expeditè loquẽtes antequã ludum literarium adeant, & prima literarum elementa diſcãt,

τε καὶ ἐμβιβάζειν, ὅπως λέγειν καὶ ἀκούειν δύναιντο ὑπὲρ τοῦ παρ' αὐτοῖς πρεσβευομένου δόγματος· ἡμᾶς δὲ οὕτω καταρραθυμεῖν καὶ ἀναπεπτωκέναι, ὡς μηδὲ αὐτὸ τοῦτο σπουδάζειν εἰδέναι τίς ἡ διαφορὰ τούτων πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐκ ποίων ἀρχῶν ὁ πρὸς ἡμᾶς αὐτοῖς συνέστηκε πόλεμος, τίνες τε καὶ οἱ ἡγεμόνες αὐτῶν οὗτοι, ἀφ' ὧν ἔχουσι τὴν προσωνυμίαν. Διὰ ταῦτα μὴ πάρεργον ἡγεῖσθαι ὀφείλομεν τὴν περὶ ταῦτα σχολήν· μηδὲ, ὅτι θεοῦ χάριτι καὶ εὐμενείᾳ εἰρηνεύει τὰ τῆς ἐκκλησίας, ἐν γαλήνῃ τε καὶ ἀταραξίᾳ ἐσμέν, πάσης αἱρέσεως ἐκποδὼν εἰς τοὺς ἑαυτῆς φωλεοὺς κατακεκρυμμένης, ἤδη καὶ ἡμεῖς ἄοπλοί τινες ὦμεν, καὶ ἀπειροπόλεμοι, μήπως καὶ ἄφνω ἐνστάντος πολέμου, γυμνοὶ καὶ ἀπαράσκευοι εὑρεθέντες ὑπὸ τῆς δυσσεβείας ἀναιρεθῶμεν. Ἕως εὐδίας πλεῖς, φοβήθητι τὸ ναυάγιον (φησὶν ὁ θεολόγος Γρηγόριος) καὶ ἧττον ναυαγήσεις, τῇ δειλίᾳ βοηθῷ χρώμενος. Τοίνυν, κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων, ἕτοιμοι γινώμεθα πρὸς ἀπολογίαν ἀεὶ παντὶ τῷ αἰτοῦν-

ſeſe ad ea dicẽda & audiẽda acuant & incitẽt q̃ pro recepto apud ipſos dogmate faciãt: nos verò vſq; adeò pigri ſim⁹, eóq; deciderimus, vt ne hoc ipſum quidẽ noſſe ſtudeamus, qua in re iſti ab Eccleſia diſſideant, & à quibus initiis ſit conflatũ bellũ illud qđ ipſi aduerſum nos gerũt, & quinã iſti ſint eorum duces à quibus cognomentum duxerunt. Itaque nõ eſt quod vanam & ſuperuacaneam eſſe arbitremur operam quæ in his rebus ponitur, neque, etiamſi Dei gratia ac clemẽtia, res Eccleſiæ amotis omnibus hęreſibus, & in ſuorum luſtrorum tenebras ſummotis, tranquillæ pacatæque ſunt, idcircò par eſt nos, omnem armorum curam abijcere, & rerum bellicarum expertes eſſe, ne fortè repentino ingruẽte bello, nudos & imparatos nos impietas deprehenſos perimat. Secũdo curſu (inquit Gregorius ille Theologus) naufragium time, & timore quaſi adiutore fretus, multo minus naufragium incurres. Simus ergo ſemper ex illius ſummi Apoſtoli mandato parari ad reſpõdendũ cũ manſuetudine & timore ei qui rationẽ à nobis popoſcerit

ſpei

τι ἡμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος, μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου· συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα ἓν τῶν ὁποτέρων πάντως ἡμῖν ὑπάρξῃ διὰ τῆς τοιαύτης ἀξιεπαίνου σπουδῆς, ἢ τὸ σώζειν τοὺς ἀποδιορίζοντας ἑαυτοὺς, καὶ ἐκ τῆς πονηρᾶς διακρίσεως ταύτης αὐτοὺς ἐξαρπάζειν, καθὰ παραινεῖ ὁ κατ' ἐπίκλησιν ἀδελφὸς τοῦ Κυρίου· εἰ, εἰ μὴ τοῦτο, κἂν ἀποφράττειν αὐτῶν τὸ στόμα τοῖς δικαίοις ἐλέγχοις, ὡς μηδὲ καιρὸν ἔχειν αὐτοὺς ἀθυρογλωττεῖν κατὰ τῆς ἀληθείας. ὃ δὲ τούτων τιμιώτερόν τε καὶ μεῖζον, ἵνα ἡμεῖς αὐτοὶ γινώσκωμεν, καὶ πεπληροφορήμεθα ἐφ' ᾗ πίστει ἑστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα, παρρησιαζόμενοί τε, καὶ ἐλευθεροστομοῦντες τῇ αὐτῆς ὁμολογίᾳ· οὗ χάριν τοὺς ταύτῃ ἀντικειμένους ἀποστρεφόμεθα. στοχάζομαι δὲ ὅτι καὶ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀνταποδόσεως μείζων ὁ μισθὸς ἔσται, καὶ ἡ ἀποδοχὴ πλείων τῆς μεταγνώσεως ἐμμελοῦς ἀρχεόπως καὶ ἐνδεχομένως ἐχομένοις τῆς εὐσεβείας, τῶν ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν ἐκ πατροπαραδότου συνηθείας ἐν τῇ αὐτῇ πίστει γνωριζομένων. οἱ μὲν γὰρ κατὰ συμβεβηκὸς μόνον, οἱ δὲ καὶ ἀπὸ διανοίας καὶ γνώμης

ſpei quæ in nobis eſt: bona cõſcientia præditi, vt iſto laudabili ſtudio nobis alterutrũ obtingat, nempe vt vel iſtos qui ſeſe à nobis ſeiungunt ſeruemus,& (ſicut ille Domini frater cognominatus monet) ex iſta peruerſa diſiunctione eripiamus: vel, ſi hoc non ſucceſſerit, illorum ſaltem ora iuſtis ipſos rationibus redarguendo obſtruamus, vt nullam aduerſus veritatem petulãter ac temerè loquendi occaſionem inueniant: atque adeò vt, quod vtroque etiã illo maius ac pretioſius eſt, nos ipſi eius fidei in qua ſtamus, ſcientes ac certiores euadamus, liberè ac ingenuè illam profitentes,& quam ob cauſam eius aduerſarios auerſemur. Et certè conijcio fore vt illo retributionis tẽpore qui ſentẽtia ritè mutata rurſus Eccleſiæ coaptati, firmiter veritati adhæſerint, ampliorem mercedem ferant, quàm qui ſimpliciter & fortuitò ex conſuetudine à patribus accepta eam ipſam rectam fidem ſecuti fuiſſe comperientur. Nã hos quidem caſu duntaxat, iſtos verò ſcientes ac prudentes cõſtabit veram fidem amplexos,

πιστοὶ γεγονότες δείκνυνται· ὡς εἴπερ ἔτυχεν ἐκείνους τοὺς ῥαθύμους, καὶ οὐκ ἐξεταστικοὺς, ὑπὸ αἱρετικῶν γονέων ὑπάρξαι, οὐδ᾽ ἂν ἐφρόντισαν τὴν πατρῴαν δυσσέβειαν ἀποδύσασθαι. οὕτω κατάγνωστον ἡ ἀμαθία, καὶ τὸ μὴ θέλειν διδάσκεσθαι. διὰ τοῦτο καὶ εἴρηται, Σοφίαν καὶ παιδείαν ὁ ἐξουθενῶν, ταλαίπωρος· ὁ δὲ ἀγαπῶν παιδείαν, εὑρήσει γνῶσιν μετὰ δικαιοσύνης. ἵνα δὲ εὔληπτα γένηται παντὶ τῷ ἐντυγχάνοντι τῷ προκειμένῳ πονήματι, τὰ πρὸς τοὺς δι᾽ ἐναντίας λεγόμενα, μικρά τινα πρὸς εἰσαγωγὴν συντάξαι ἀναγκαῖον ἐνόμισα· ἧς καὶ ἀρχόμενος οὕτω φημί.

adeò quidem vt ſi fortè pigros illos, & fidei inquiſitionis negligentes contigiſſet ex hæreticis naſci, de paternæ quoque impietatis abnegatione minimè ſoliciti futuri fuiſſe videantur: vſque adeò damnabilis res eſt, inſcientem eſſe, nec ſeſe ab aliis doceri velle. Itaque, inquit ille, miſer eſt quiſquis ſapere & diſcere negligit: quiſquis verò ſe gaudet erudiri, cognitionem & iuſtitiam nanciſcetur. Vt autem quicũque in hoc opus à me elaboratum inciderit facilè percipiat quæ in aduerſarios dicuntur, neceſſarium eſſe duxi pauca quædam quaſi introductionis vice præponere. Itaque hinc faciam dicendi principium.

ΔΟΞΑ ΜΑΝΕΝΤΟΣ.

Μάνης ὁ τοῦ ἀντιθέου σκότους ἐφευρετὴς, μᾶλλον δὲ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους ἀνάπλασμα, φαντασίᾳ ψιλῇ καὶ σχήματι διακένῳ σώματος ἀνθρωπίνου, πεφανερῶσθαι τὸν Κύριον ἐφαντάσθη, ὡς ἀληθῶς καὶ ὀνειρώξεν· φησὶν δὲ αὐτὸν καὶ πάσχειν δοκεῖν καὶ πράττειν ἅπερ ἔδρα, καὶ πέπονθε καθ᾽ ἡμᾶς· καὶ μη-

OPINIO MANENTIS.

Manes ille qui primus Tenebras illas Antitheas excogitauit, vel fuit potiùs poteſtatis tenebrarum figmentum, imaginatus eſt & reuera ſomniauit, Dominũ ſpectro quodã nudo, & inani corporis humani forma apparuiſſe. Ait autem eũ viſum eſſe pati & facere q̃ faciebat & patiebatur quum apud nos eſſet: nec quic-

δὲν δὲ τούτων πράγματι, καὶ ἀληθείᾳ ὑπάρξαι, ἀλλὰ δοκήσει μόνον, καὶ ἀπάτῃ ἀποβουκολεῖν τοὺς ἀνθρώπους, οἷς καὶ συναναστρέφεσθαι νενόμισται· διὰ τοῦτο καὶ δύο φύσεις παραιτεῖται λέγειν ἐπὶ τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ μίαν τὴν τῆς θεότητος, ὡς ἄτε τι πεφενακισμένον παρ' αὐτοῦ ἀνθρωπίνην φύσιν κατονομάζεσθαι.

ΔΟΞΑ ΠΑΥΛΟΥ
Σαμοσατέως.

ΠΑῦλος δέ τις τούτῳ τῷ Μάνεντι σύγχρονος γεγονὼς, Σαμοσατεὺς μὲν τὸ γένος, Ἀντιοχείας δὲ τῆς Συρίας πρόεδρος, ψιλὸν ἄνθρωπον εἶναι τὸν Κύριον ἐβλασφήμησεν, ὥσπερ δὲ εἰς ἕκαστον τῶν προφητῶν, οὕτω καὶ ἐν αὐτῷ γενέσθαι τοῦ Θεοῦ λόγου τὴν οἴκησιν· ἔνθεν καὶ δύο φύσεις διῃρημένως ἐχούσας, καὶ ἀκοινωνήτους πρὸς ἑαυτὰς παντάπασιν, εἶναι ἐν τῷ Χριστῷ, ὡς ἄλλου ὄντος αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἄλλου τοῦ ἐν αὐτῷ κατοικοῦντος Θεοῦ λόγου· αὗται μὲν οὖν αἱ πρῶται φυαὶ τοῦ τὴν μίαν φύσιν, καὶ τὰς δύο κακῶς καὶ δυσφήμως λέγεσθαι ἐπὶ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ, τὸ μὲν ἐπ' ἀναιρέσει τῆς ἀνθρωπότητος, τὸ δὲ, τῆς θεότητος.

quam iſtorum reipſa ſed apparentia tantùm extitiſſe, adeóque homines fuiſſe ab eo dolo deceptos, quibuſcum etiā vnà verſari exiſtimabatur. Itaque duas etiā in Domino naturas dicere recuſat, ſed vnicam tātùm, Deitatē videlicet, agnoſcit: adeò vt apud eum naturæ humanæ appellatio nihil aliud quàm veluti præſtigias quaſdam declaret.

OPINIO PAVLI
Samoſateni.

PAulus autem quidam, iiſdem quibus Manes temporibus, Samoſatenus quidem ortu, ſed Antiochiæ Syriæ antiſtes, Dominum impiè dixit nudum fuiſſe hominē, in quo Deus Verbum ſicut & in ſingulis Prophetis habitarit: ac proinde duas naturas ſeparatas, & citra vllam prorſus inter ſe cōmunionē, in Chriſto eſſe, quaſi alius ſit Chriſtus, alius Deus Verbum in ipſo inhabitans. Et hinc quidē primùm orti ſunt qui tum vnam naturam, tum duas in Chriſto naturas eſſe perperam & impiè dixerunt, modò vt Deitatem, modò vt humanitatem abolerent.

ΔΟΞΑ Ἀπολιναρείου.

Χρόνου δὲ οὐ μακροῦ παρελθόντος, Ἀπολινάριός τις πρόεδρος γενόμενος Λαοδικείας τῆς Συρίας τῆς παραλίου, ἑτέρας ματαιοφροσύνης ἡγήσατο. τῶν γὰρ Ἀρειανῶν παντάπασιν ἄψυχον λεγόντων τὴν τοῦ Κυρίου σάρκα, οὗτος ὁ Ἀπολινάριος ἔφη, ὅτι σάρκα μὲν ἐμψυχωμένην ψυχῇ ζωτικῇ ἀνέλαβεν ὁ Κύριος, νοῦν δὲ τὸν ἡμέτερον οὐ προσήκατο. μηδὲ γὰρ δεηθῆναι νοὸς ἀνθρωπίνου ἐκείνην τὴν σάρκα, ἡγεμονευομένην ὑπὸ τοῦ αὐτὴν ἐνδεδυκότος Θεοῦ λόγου· ἀλλὰ μηδὲ χωρεῖν αὐτὴν ἄλλην νοερὰν δύναμιν παρὰ τὴν θείαν. μηδὲ γὰρ αὐτὸν τὸν ἀνθρώπινον νοῦν ὑποστῆναι δύνασθαι τὴν μετὰ τοῦ κρείττονος καὶ δεσπότου ἐνοίκησιν. ταῦτα ὑποθέμενος, διατείνεται μίαν εἶναι φύσιν τοῦ λόγου καὶ τῆς σαρκός, ὡς ἅτε τῆς σαρκὸς ἀτελοῦς οὔσης εἰς τὸ εἶναι ἄνθρωπον ὅλον, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ ἀξίας φύσιν προσαγορεύεσθαι.

OPINIO APOLINARIJ.

NOn ita multo interiecto tẽpore Apolinarius quidam, Laodiceæ, maritimæ vrbis Syriæ, antiſtes, alterius vaniſſimæ opinionis dux & auctor fuit. Quum enim Ariani carnem Domini dicerent animæ penitus expertẽ fuiſſe, Apolinarius iſte dixit quidẽ Dominum aſſumpſiſſe carnẽ anima vitali animatam, Mentem autem noſtram nequaquã admiſiſſe. Carnem enim illam humana mente minimè indiguiſſe, à Deo Verbo qui ipſam induiſſet gubernatã, nec alteram facultatem intelligentem præter diuinam illam capere poſſe, quòd mens ipſa humana ſuſtinere non poſſit cum præſtantiore ac domino habitare. His ergo poſitis, vnicam eſſe Verbi & Carnis naturam dicit, quaſi caro, vt quæ ſit imperfecta, nõ ſit homo totus, ac proinde naturę appellationem non mereatur.

ΔΟΞΑ ΘΕΟΔΩρου Μοψουεστίας.

Μετὰ τοῦτον δὲ τὸν Ἀπολινάριον εὐθέως ἀναφαίνεται

OPINIO THEOdori Mopſueſtienſis.

POſt hunc Apolinarium ſtatim emerſit Theodorus Mo-

τις Θεόδωρος τῆς Μοψουεστίας πόλεως οὕτω λεγομένης ἐν τῇ γῇ τῶν Κιλίκων τὴν ἡγεμονίαν λαχών, ὃς ἐκ διαμέτρου τῷ Ἀπολιναρίῳ φερόμενος, ὕβρεις οὐ τὰς τυχούσας τολμηρᾷ ψυχῇ καὶ ἀφόβῳ καρδίᾳ καταχέει τοῦ δεσπότου Χριστοῦ, ἄνθρωπον ἕνα τῶν καθ' ἡμᾶς κοινὸν ἀποκαλῶν, ὡς ἐκ προκοπῆς λαβόντα τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, Θεὸν ὀνομάζεσθαι. καὶ ἐκ τοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ βαπτίσματος ἀξιωθῆναι ἐν πρώτοις τῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος δωρεᾶς. εἰς ὄνομα Πατρὸς, καὶ Υἱοῦ, καὶ ἁγίου Πνεύματος βαπτισθέντα· τὸν δὲ Θεὸν λόγον διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν αὐτοῦ ἀρετὴν, κατ' εὐδοκίαν ἐν αὐτῷ κατοικήσαντα, μεταδοῦναι αὐτῷ τῆς θεϊκῆς ἀξίας, καὶ προσκυνήσεως εἰς ὕστερον μετὰ τὴν τελείωσιν. Ταῦτά τε καὶ ἕτερα πολλὰ δυσφημήσας τοιαῦτα, δύο φύσεις ἰδιοπεριορίστους φησὶν εἰδέναι ἐπὶ Χριστοῦ, σχέσει τινὶ, καὶ μόνον ἀλλήλαις ᾠκειωμένας. δευτέρα καὶ αὕτη πλάνη τοῦ μίαν φύσιν καὶ δύο φύσεις ἰδιοπεριορίστους μὴ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον ὁμολογεῖσθαι ἐν τῷ Χριστῷ.

Mopſueſtiæ, vrbis in Ciliců regione ſic appellatæ gubernationem ſortitus, qui via Apolinario ex diametro contraria incedens, audacia quadam animi & cordis præfidentia non vulgaribus contumeliis Chriſtů Dominů perfudit, vt qui eum quẽpiam noſtri ſimilem & cõmunem hominem appellet, qui poſtea proficiens, accepta Dei gratia, fit Deus appellatus: & ex quo in Iordane baptizatus eſt, hac in primis dignitate ſit affectus vt doni Spiritus ſancti fieret particeps, baptizatus nimirũ in Patris, Filij & Spiritus ſancti nomẽ. Deũ autem Verbũ propter excellẽtem ipſius virtutem domicilio apud eum ex propenſa quadam in eum voluntate delecto, participem ipſum diuinæ dignitatis, & adorationis tãdem poſt perfectam conſummationem, feciſſe. Poſt denique iſta & eiuſmodi alia multa impiè dicta, duas in Chriſto naturas ſeorſim diſtinctas, habitudine quadam duntaxat inter ſe coniunctas agnoſcit. Et hæc quidem altera eſt aberratio vnde cœpit illa vnius naturæ & duarum naturarũ ſeorſim & per ſe diſtinctarum non recta profeſſio.

ΔΟΞΑ ΝΕ-ϛορίου.

Μετὰ δὲ τούτους, γίνεταί τις Νεϛόριος ὀνόματι, ὃς ὥρμητο μὲν ἀπὸ Γερμανικίας τῆς ἐν Συρίᾳ, κληροῦται δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῇ παρὰ τὸν Ὀρόντην ποταμὸν, Κωνϛαντινουπόλεως δὲ τὸν θρόνον λαμβάνει. οὗτος πάλιν τῇ φωνῇ τῶν δύο φύσεων τῶν ἐν Χριϛῷ κακοφυῶς ἀποκέχρηται, ὁμοίως Παύλῳ καὶ Θεοδώρῳ τοῖς ἑαυτοῦ προγόνοις. οὐ γὰρ ἵνα τὴν ἀληθότητα τὴν κατὰ Χριϛὸν θεότητός τε καὶ ἀνθρωπότητος, καὶ τὴν τούτων ἀτρεψίαν, καὶ ἐπιμονὴν, καὶ ἀσυγχυσίαν σημάνῃ, τὸν ἀριθμὸν τῶν δύο καταφάσκει φύσεων, ἀλλ' ἵνα δύο πρόσωπα δι' αὐτοῦ τοῦ δύο ἀριθμοῦ δολερῶς ὑπαινίξηται τὴν τῶν φύσεων κλῆσιν ἀντὶ τῶν προσώπων λαμβάνων, κακούργως ὡς ἀληθῶς καὶ κακοήθως πεπαρρησιασμένην προσώπων. μία τῶν φύσεων, τὸ ἀπηγορευμένον τῶν προσώπων εἰσάγων· ὥστε ἄλλον εἶναι παρ' αὐτῷ τὸν Χριϛὸν, καὶ ἄλλον τὸν Θεὸν λόγον, κατὰ τὴν πατρῴαν αὐτοῦ πλάνην. υἱὸς γὰρ ἦν τοῦ Κίλικος, τοῦ δὲ Σαμοσατέως ἀπόγονος. καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τὴν σεμνὴν παρθένον ἄσπονδον ἤρατο πό-

OPINIO NE-ſtorij.

POſt hos ortus eſt Neſtorius quidam nomine qui Germanicia Syriæ oppido proruens, indéque Antiochiæ ad Orontem in clerum allectus, Cōſtantinopolis thronū eſt conſequutus. Is rurſum duarum naturarū appellatione malignè abuſus eſt, Paulum & Theodorum maiores ſuos imitatus. Neque enim idcirco duarum naturarum numerum aſſerit, vt veritatē in Chriſto Deitatis ac humanitatis, eaſdémque immutatas & immanentes ac inconfuſas ſignificet, verùm vt duas perſonas ipſo binario numero fraudulenter ſubinnuat: Naturarum appellatione vice perſonarum malitioſè profectò vſurpata, ac peruerſè nouato Naturarum per licentiam vocabulo, id introducens quod de perſonis ſentire nefarium eſt: adeò vt Alius ſit apud eū Chriſtus, & Alius Deus Verbum, accepto à maioribus errore. Filius enim fuit Cilicis illius, Samoſateni verò nepos. Itaque aduerſus venerandam virginem irreconciliabile bellum ſuſcepit,

λεμον, μὴ δυσωπηθεὶς τὴν θεομήτορα καὶ ἁγίαν Μαρίαν ὡς δεσπότου μητέρα, ἀλλ' ὡς δοῦλος τραχηλιαστὴς καὶ ἀναίσχυντος ἀρνούμενος τὸν ἑαυτοῦ Κύριον, καὶ ἀτιμάζων τὴν ἐκείνου μητέρα· βασκαίνων οὐ τοσοῦτον αὐτῇ τῆς θεοτόκου προσηγορίας, ὅσον τῆς θεότητος τῷ ἐξ αὐτῆς γεννηθέντι. Οὗτός ἐστι μὲν οὖν ὁ Νεστόριος, τρίτος προστάτης τῆς Ἰουδαϊκῆς ταύτης αἱρέσεως γεγονώς, εἰς ἑαυτὸν αὐτὴν περιέστησεν.

Mariam vt purã illam Dei matrem minimè reueritus, ſed vt ſeruus ceruicoſus & impudens Dominũ ſuum abnegans, & eius matrem aſpernãs, nec tã illi Deiparæ quàm ei qui ex ipſa natus eſt Deitatis nomen inuidens. Hic ille eſt igitur Neſtorius qui tertius iſtius hæreſis Iudaicæ factus propugnator eam in ſemetipſum deriuauit.

ΔΟΞΑ ΕΥΤΥΧΟΥΣ.

Τῆς δὲ ἀντιθέτου μοίρας, τῆς κατὰ Μάνην καὶ Ἀπολινάριον, τρίτος πάλιν προαγωνιστὴς ὁ Εὐτυχὴς ἀναφαίνεται, ὃς ἦν ἡγούμενος μοναστηρίου ἑνὸς τῶν περὶ τὸ Βυζάντιον. Οὗτος γὰρ μὴ ἀνεχόμενος ὁμοούσιον ἡμῖν καὶ ὁμοφυῆ τὴν σάρκα τοῦ Κυρίου ὁμολογεῖν, τὰς δύο φύσεις ἀπηρνεῖτο σώζεσθαι λέγειν ἐν τῷ Χριστῷ μετὰ τῆς τούτων ἑνώσεώς τε καὶ συμφυΐας· οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τερατώδη τινὰ καὶ ἀλλόκοτα ἔπλαττεν, ἐξ οὐρανοῦ λέγων κατενεχθῆναι τοῦ Κυρίου τὸ σῶμα, καὶ ὡς διὰ σωλῆνος τῆς παρθένου παραδραμεῖν τὸν Θεὸν λόγον οὐρανόθεν, τοῦτο ἐνδεδυ-

OPINIO EVtychis.

ADuerſariæ factionis quę authores habet Manem & Apolinarium tertius defenſor Eutyches prodiit, monaſterij cuiuſdam propè Byzantium præſul. Hic enim minimè ſuſtinens carnem Domini nobis coëſſentialem ac connaturalem profiteri, duas naturas inficiatus eſt in Chriſto poſt earum vnitionẽ & coëxiſtentiam ſaluas manere. Neque id duntaxat, ſed alia præterea monſtroſa quædam ac peregrina cõfinxit, nempe Domini corpus cælitus fuiſſe delatum, & Deum Verbum quaſi per Virginis canalem demiſſum cælitus accurriſſe, corpore in-

μένος, ἵνα δόξῃ δῆθεν γεγεννῆσθαι ἐκ γυναικὸς, καίπερ μήτε γεγεννημένος. Μανιχαῖος ὁ λόγος ἐστὶ, καὶ πεφαντασιασμένος πολλῷ μᾶλλον ἐκείνου. καὶ ἔστιν οὗτος μίαν φύσιν τὸν Χριστὸν διεστραμμένῃ καρδίᾳ ἐπρέσβευσε.

ΟΡΟΣ ΤΗΣ ἐκκλησίας.

ΤΩν οὖν δύο μερῶν τούτων, τοῦ τε κατὰ Μάνην, καὶ Ἀπολινάριον, καὶ Εὐτυχέα, καὶ τοῦ κατὰ Παῦλον, καὶ Θεόδωρον, καὶ Νεστόριον, τῶν μὲν μίαν φύσιν, τῶν δὲ δύο φύσεις ἐξ ἐναντίας ἀλλήλων τὸν δεσπότην Χριστὸν ἀμαθῶς εἰρηκότων, τὰς ἐφ' ἑκάτερα κακίστας μετατροπὰς, καὶ δυσσεβεῖς παρεκκλίσεις ἀπαναινομένη ἡ καθολικὴ ἐκκλησία, μέσην ἀμφοτέρων βαδίζει, ὁδῷ βασιλικῇ πορευομένη, μὴ ἐκκλίνουσα εἰς τὰ δοκοῦντα δεξιὰ, μηδὲ εἰς τὰ προφανῆ ἀριστερά. κατὰ γὰρ Μάνητα, καὶ Ἀπολινάριον, καὶ Εὐτυχέα, μίαν φύσιν ἁπλῶς ἐπὶ Χριστοῦ λέγειν οὐ παραδέχεται, ἀλλὰ μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένην διὰ τῆς προσθήκης τοῦ σεσαρκωμένην, δηλοῦσα τὴν φύσιν τῆς ἀνθρωπότητος, ἣν ἡ φύσις τοῦ Θεοῦ λόγου

dutum, vt videretur ex muliere genitus qui tamen ne genitus quidē ſit: qui ſermo eſt Manentis, ac magis etiam quàm illius errores commentitius. Fuit igitur & iſte author, ex quadam cordis peruerſitate, vnius naturæ Chriſto tribuendæ.

ECCLESIAE DEfinitio.

ADuerſantibus igitur ſibi partibus iſtis, quarum vna eſt Manentis, Apolinarij & Eutychis: altera verò Pauli, Theodori & Neſtorij, quorum illi Chriſti Domini vnicam eſſe naturam, iſti contrà duas eſſe naturas imperitè dixerunt, Eccleſia peſſimum iſtud in alterutrā partem diuerticulum, & impias deflexiones reſpuēs, inter vtraſque regiam viam tenens incedit, neque in eam quæ dextra videtur, neque in eam quæ manifeſtè ſiniſtra eſt declinans. Neque enim Manetē & Apolinariū & Eutychen ſecuta, admittit vt vnicam naturam ſimpliciter in Chriſto dicamus, ſed vnicam Dei verbi naturam incarnatam: huius vocis, *Incarnatam*, adiectione naturā humanitatis declarans, quā natura Dei

προσλαμβανομένη, ἅμα τε καὶ σὺν ταύτῃ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς γέγονεν· αὐτὴ δὲ ἡ τοῦ Θεοῦ λόγου φύσις οὐδ' ἑτέρα παρ' ἑαυτὴν καὶ τὴν κατ' αὐτὴν θεοπρεπῶς ἀσχημάτων ἐγένετο, εἰ καὶ ἐν προσλήψει σαρκὸς γέγονε, σαρκὸς δὲ οὐχ ἁπλῶς (τοῦτο γὰρ Ἀρειανικὸν) ἀλλὰ σαρκὸς ἐμψυχωμένης, καὶ οὐχὶ ἐμψυχωμένης μόνον (πάλιν γὰρ Ἀπολιναρείου καὶ τοῦτο) ἀλλ' ἐμψυχωμένης ψυχῇ νοερᾷ καὶ λογικῇ. οὐδὲ μὴν τὴν ἀνθρώπου φύσιν, ἧς ἐν προσλήψει γέγονεν, εἰς ἑαυτὴν ἀνέχεεν, ἢ αὐτὴν ἐκείνην ἠλλοίωσεν ἔξω τοῦ κατὰ τὸν φυσικὸν αὐτῆς καὶ οὐσιώδη ὅρον καὶ λόγον· οὐδὲ ὡς κηρὸν πῦρ ταύτην ἐξεδαπάνησεν· ὥστε τὸν ὅρον ὅλον ταῦτα δηλοῦντα, οὑτωσὶ λέγεσθαι πρὸς τῶν εὐσεβῶν, Μία φύσις τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένη, σαρκὶ ἐμψυχωμένῃ ψυχῇ νοερᾷ καὶ λογικῇ. πάλιν δὲ κατὰ Παῦλον, καὶ Θεόδωρον, καὶ Νεστόριον δύο φύσεις ἁπλῶς ἐπὶ Χριστοῦ λέγειν ἀποδεδοκίμακεν ὁ λόγος ὁ ἐκκλησιαστικός, ἀλλὰ δύο φύσεις οὐσιωδῶς ἡνωμένας διὰ τῆς ἐπαγωγῆς ταύτης ἀποβάλλων πᾶσαν διαιρετικὴν ἔννοιαν, καὶ τὸν

Verbi aſſumẽs, vnâ & ſimul cũ ipſa Dominus Chriſtus Ieſus extitit: quæ quidem Dei Verbi natura quanuis carnem aſſumpſerit, carnem, inquam, nõ ſimpliciter (hoc enim Arianorum eſt) ſed carnem anima prædi-tam, neque anima prædita dun-taxat (rurſum enim hoc fuerit Apolinarij) ſed anima intelligente & ratiocinante præditã: tamen neque in ſeſe neque in iis quæ Deitati ſeſe ſuprà omnia efferenti meritò conueniunt, immutata eſt: neque etiam hominis naturam, quum eam aſſumeret, in ſeipſam refudit, aut illam ipſam immutauit extra id quod fert naturalis & eſſentialis ipſius definitio: neque illam vt ignis cæram ſolet, conſumpſit. Itaque hæc omnia ſignificans Eccleſię determinatio his verbis à piis exprimitur, *Vnica eſt Dei Verbi natura incarnata, carne anima intelligente & ratiocinante prædita.* Rurſum verò Eccleſia minimè probat vt ex Pauli, & Theodoti & Neſtorij ſententia duas in Chriſto naturas ſimpliciter dicamus, ſed duas naturas *Eſſẽtialiter vnitas:* qua adiectione omnem eũ ſenſum quo naturæ dirimuntur, &

καθ' ὁποιοῦν ἐπιχειροῦντα διαζευγνύναι τὴν ὄντως ὑπερφυῆ καὶ θαυμασίαν ἕνωσιν· καὶ οὐ μόνον δύο φύσεις οὐσιωδῶς ἡνωμένας, ἀλλὰ καὶ ἑνώσει τῇ καθ' ὑπόστασιν, ἀδιασπάστως ἅμα καὶ ἀσυγχύτως σημαίνων.

quotcunque verè excellentem & admirabilem hãc vnitionem diſiungere aggrediuntur, repudiat: duáſque naturas ſignificat non modò eſſentialiter vnitas, ſed etiam ea vnitione quæ vnicam hypoſtaſin citra vllã diuulſionem & confuſionem efficit.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ τοῦ ὅρου.

Ὁ ΔΕ τοιοῦτος ὅρος, διὰ μὲν τοῦ λέγειν δύο φύσεις, σημαίνει τὸ ἑτερογενὲς καὶ ἑτεροούσιον τῶν συνελθουσῶν δύο φύσεων, τῆς τε προσλαβούσης θεότητος, καὶ τῆς προσειλημμένης ἀνθρωπότητος. διὰ δὲ τοῦ λέγειν οὐσιωδῶς ἡνωμένας, σημαίνει τὸ μὴ κατ' εὐδοκίαν, ἢ ἑτέραν τινὰ σχετικὴν ἔννοιαν νοεῖσθαι τὴν τῶν δύο φύσεων ἕνωσιν, ἀλλ' αὐτῇ οὐσίᾳ καὶ ὑποκειμένῳ καὶ πράγματι συνυφεστάναι ταύτας, καὶ συντεθεῖσθαι. διὰ δὲ τοῦ λέγειν, ἑνώσει τῇ καθ' ὑπόστασιν, σημαίνει τὸ μὴ πρότερον διαπεπλάσθαι τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ οὕτως αὐτῇ εἰσδεδυκέναι τὴν θεότητα, ἀλλ' ὅτι κατ' αὐτὸ τὸ ὑφίστασθαι τὴν πρώτην ἀρχήν, ἥνωτο τῇ θεότητι. διὰ δὲ τοῦ, ἐπά

EXPLICATIO DEfinitionis.

HÆc definitio quum duas naturas exprimit ſignificat diuerſum genus, diuerſamq; eſſentiam duarum illarũ quæ cõuenerunt naturarum, Deitatis videlicet aſſumentis & humanitatis aſſumptæ. Quum inquit eſſentialiter vnitas, ſignificat iſtam duarum naturarũ vnitionẽ, minimè ſic intelligẽdam eſſe quaſi ſignificetur quędam vnius in alterã propenſa voluntas, aut alia quæpiam inter eas habitudo, ſed ipſamet ſubſtãtia, ſubiectóque ipſo ac reipſa iſtas naturas ſimul hypoſtaſin cõſtituiſſe, & cõpoſitas fuiſſe. Quũ ait vnitione hypoſtatica vnitas, ſignificat nõ prius factam fuiſſe humanitatẽ, quam poſtea ſubierit Deitas, ſed humanitatẽ eo ipſo momẽto quo primùm ſubſtitit, vnitã fuiſſe Deitati. Quũ

γὰρ ἀδιασπάστως ἅμα καὶ ἀσυγχύτως, σημαίνει μὴ καινοτομηθῆναι τὰς συνελθούσας φύσεις διὰ τῆς ἑνότητος· ἀλλὰ καὶ τὴν ἕνωσιν τούτων ἀεί τε καὶ ὡσαύτως διαπεφυλάχθαι, καὶ ἑκατέραν τῶν φύσεων μένειν ἀμειώτως ἐπὶ τῷ οὐσιώδει αὐτῆς ὅρῳ καὶ λόγῳ. ταῖς οὖν τοιαύταις ἀνεπηρεάστοις ἐπαγωγαῖς, τοὺς ἐξ ἑκατέρου μέρους ἀποσφαλέντας μακρὰν ἀποπέμπεται ὁ λόγος τῆς ἐκκλησίας, καὶ τοῖς συκοφαντεῖν ἐθέλουσι τὴν ἀλήθειαν, χώραν οὐ δίδωσιν. εἰ μὲν γάρ τις φιλοδιαιρέτης διὰ τῆς τῶν δύο φύσεων ὁμολογίας, δύο ὑποστάσεις ἤγουν πρόσωπα συναγαγεῖν ἐπιχειροίη, οὐχ ἥκιστα μὲν καὶ ταῖς προλεχθείσαις ἐπαγωγαῖς, πολλῷ δὲ μᾶλλον τῷ ἑτέρῳ τῶν ὅρων διελέγχεται, καὶ μάλα ῥᾳδίως· φημὶ δὲ τῷ Μία φύσις τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένη. οὗτος γὰρ ὁ ὅρος ἐναργῶς παρίστησιν οὐκ ἄν ποτε ἐν ὑποστάσει γνωρισθῆναι τὴν κατὰ Χριστὸν ἀνθρωπότητα, εἰ μὴ ἡ τοῦ λόγου θεϊκὴ φύσις ὑπεισδῦσα τὴν παρθενικὴν νηδὺν, ἐξ αὐτῆς ἀρρήτῳ λόγῳ ταύτην ἑαυτῇ προσεμόρφου καὶ προσε-

autē ſubiicit, *Citra diuulſionem ſimul & confuſionem*, ſignificat ipſas naturas poſtquàm conuenerunt, nō eſſe hac vnitione innouatas, ſed tum earum vnitionem ſemper eodémq; modo ſe habentem perſeueraſſe, tum vtramque naturam abſque vlla immutatione in eadē eſſentiali definitione ac ratione permanere. Iſtiuſmodi verò adiectionibus aduerſus omnes inſidiationes comparatis, hæc Eccleſię oratio faceſſere illos iubet qui alterutrā in partem à vero exciderunt, nec vllum iis locum relinquit qui veritatē calumniari velint. Si quis enim diuiſionis amans, conetur ex iſta duarum perſonarū confeſſione duas hypoſtaſes ſiue perſonas colligere, non parum quidem ex iis quas diximus adiectionibus, ſed multo etiā magis ex altera definitionū illarū valde facilè redarguitur, iſta videlicet qua dicitur vna eſſe natura Dei Verbi incarnata. Hęc enim definitio euidēter oſtēdit Chriſti humanitatē, nunquam in hypoſtaſi extituram fuiſſe, niſi Dei Verbi diuina natura vterum virgineum ſubingreſſa, ex ipſa virgine ineffabili quadam ratione ſibi eam efformaſſet atque effin-

πλατῖεν· ὥστε μηδὲ αὐτὰς τὰς πρώτας τῆς ζωοπλασίας ἀρχὰς ἐσχηκέναι τὴν προσληφθεῖσαν φύσιν ἄνευ τῆς οὐσιώδους καὶ φυσικῆς ἐμφυλοχωρήσεως τῆς προσλαμβανομένης αὐτὴν Θεοῦ λόγου φύσεως. καὶ τί λέγω τὰς τῆς ζωοπλασίας ἀρχὰς, ὅπου γε οὐδ' αὐτὴ ἡ μακαρία παρθένος ὑπὲρ τὸν ὅρον τῆς φύσεως γόνιμον ἔλαβε δύναμιν εἰς τὸ τεκνῶσαι, μὴ διὰ τῆς ἐνδημίας τοῦ λόγου εἰς τοῦτο παρορμηθεῖσα; πῶς οὖν αὕτη ἡ ἐν Χριστῷ ἀνθρωπότης ἐν ἰδιαζούσῃ ὑποστάσει καθ' ἑαυτὴν οὔποτε γενομένη, ἀλλ' ἐν τῷ προσλαβομένῳ αὐτὴν Θεῷ λόγῳ τὸ εἶναί τε καὶ ὑποστῆναι λαχοῦσα, ὑπόστασις ἂν λεχθείη ποτὲ ἢ πρόσωπον ἰδιοσύστατον καθ' ἑαυτὸ, καὶ ἀνὰ μέρος γνωριζόμενον ἔχοι; ἠλίθιον ὄντως καὶ μάταιον τὸ ταῦτα συνομολογεῖν, καὶ δύο ὑποστάσεις ἢ πρόσωπα ζητεῖν ἐπὶ τοῦ τοιούτου ἀποτελέσματος· εἰ μήτι ἄρα τις τοῖς χείλεσι μὲν τιμᾷ, καὶ ἀσπάζεται ταῦτα, ἡ δὲ καρδία αὐτοῦ πόῤῥω ἀπέχει ἀπ' αὐτῶν. ὥστε εἴ τις γνησίως καὶ ἐκκλησιαστικῶς ὁμολογεῖν ἐθέλει τὰς ἐν Χριστῷ δύο φύσεις, καὶ τὸ, μία φύσις τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένη,

xiſſet. adeò vt ne prima quidem ipſa animationis principia natura hæc aſſumpta habitura fuerit, abſq; Diuinę illius Dei Verbi naturæ illam aſſumentis eſſentiali & naturali inſinuatione. Et quorſum ego animationis principia dico, quũ ne ipſa quidem beata Virgo vim illam præter naturæ fixas leges generandi habitura fuerit vt filium pareret, niſi ad hoc ipſum à Verbo eã incolente fuiſſet excitata? Quînam tandem igitur Chriſti humanitas quæ propria hypoſtaſi per ſe nũquam extitit, ſed cui demũ in Deo Verbo à quo aſſumpta eſt contigit vt eſſet ac ſubſiſteret, hypoſtaſis dicatur: aut perſonam habuerit propriæ per ſe ſubſiſtentiæ, & quæ ſigillatim agnoſci poſſit? Stultũ certè ac vanum eſt iſta ſimul fateri, & duas hypoſtaſes ſiue perſonas in eiuſmodi effecto quærere: niſi ſiquis fortè labris quidẽ hæc habet in pretio & amplectitur, cor autem ipſius ab iis lõgè diſſidet. Siquis eſt igitur qui ſyncerè & Eccleſiæ more velit duas naturas confiteri, expanſis quoque manibus & integro corde illud, Vna eſt Dei Verbi natura incarnata, recipiat,

ὑπτίαις χερσὶ καὶ ὁλοκλήρῳ καρδίᾳ καταδεξάσθω ὡς τὰ προειρημένα δηλοῖ. εἰ δὲ συγχεῖν ἡμᾶς διὰ τοῦτο νομίζει τὴν θείαν οἰκονομίαν, ὡς τοῦ σεσαρκωμένου καὶ ἄλλως νοεῖσθαι δυναμένου, παρὰ τὸν τῆς εὐσεβείας λόγον λαβὼν τὴν ἐπαγωγὴν, τὴν Σαρκὶ ἐμψυχωμένῃ, ψυχῇ νοερᾷ καὶ λογικῇ, παυσάσθω λοιπὸν τοῦ προφασίζεσθαι προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις. ἔστι δέ τι λέγω. Τὸ σεσαρκωμένην, (φήσεταί τις) δύναται τῇ μιᾷ φύσει προσκεῖσθαι, καὶ ἑτέραν φύσιν ταύτῃ μὴ ἐπεισάγειν. τροπὴν δέ τινα, ἤτοι μεταβολὴν, ταύτης σημαίνειν, ὥσπερ λέγομεν τὸν κρύσταλλον φύσιν ὕδατος εἶναι κεκρυσταλλωμένην. ἰδοὺ γὰρ τὴν φύσιν τοῦ ὕδατος μίαν εἰδότες, καὶ τὸ Κεκρυσταλλωμένην ταύτῃ ἐπάγοντες, ἑτέραν φύσιν διὰ τῆς τοιαύτης σημασίας οὐ προσεπάγομεν, μόνον δὲ πῆξίν τινα περὶ αὐτὴν γενομένην νενοήκαμεν, διὰ τῆς Κεκρυσταλλωμένην φωνῆς. πρὸς τοῦτο δὲ φαμὲν, ὅτι ἐπὶ τῶν τοιούτων ἀποτελεσμάτων οὐκ ἀναδιπλασιάζονται αἱ τοιαῦται φωναί. ὁ δὲ ἀναδιπλασιασμὸς ἐνταῦθα σημασίαν φύσεως ἑτέ-

piat, ſicut antecedentia demonſtrant. Quod ſiquis propterea nos exiſtimat diuinam œconomiam confundere, quaſi *incarnatum eſſe*, poſſit etiam aliter intelligi, illa videlicet adiectione, *Carne animata, anima intelligente & rationis participe*, aliter accepta quàm pietati conſentanea oratio poſtulet: deſinat deinceps iis in quibus peccat quærere quod prætexat. Eiuſmodi autem eſt, quod dictũ volo. Voces iſtę, *Incarnatam eſſe Deitatem* (dicet aliquis) poſſunt vni & ſingulari naturæ conuenire, abſque eo vt alteram naturam ei ſuperinducat, ita nempe vt conuerſionem iſtius ſiue mutationem quandam ſignificet, quemadmodum Glaciem eſſe dicimus Naturam aquæ cõglaciatam. Ecce enim vnicam naturæ aquã quum agnoſcamus & hoc ei adiiciamus Quòd ſit conglaciata, minimè tamen alteram naturam ei adiunctã fuiſſe ſignificamus, ſed iſta conglaciationis voce cõpactionẽ quãdam in eã factam intelligimus. Ad hoc autem reſpõdemus, in eiuſmodi effectis, nullum geminationi locũ eſſe. Atqui iſta geminatio alterã naturam decla-

ρας ποιεῖται· οὐ γὰρ δυνάμεθα λέγειν ὕδατος φύσιν κεκρυσταλλωμένην κρυστάλλῳ, ἐπείπερ οὕτως σημήναιμεν ἂν ἕτερον εἶναι τὴν τοῦ ὕδατος φύσιν, καὶ ἑτέραν τὴν τοῦ κρυστάλλου· ὥσπερ ἡνίκα λέγομεν ξύλον κεχρυσωμένον χρυσῷ. διὰ γὰρ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ τούτου ἐνοήσαμεν ἄλλο τι εἶναι τὸ ξύλον, καὶ ἄλλο τὸν χρυσόν. οὕτως οὖν ἐνταῦθα ὅταν εἴπωμεν μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένην, ἄλλό τι εἶναι τὴν θεότητά καὶ ἄλλό τι τὴν τῆς σαρκὸς φύσιν ἐναργῶς ὑποσημηνάμεθα· καὶ ὅτι μὴ αὐτὴ ἡ θεότης εἰς σάρκα μεταπεποίηται, ἀλλὰ μείνασα ὅπερ ἦν, διὰ τοῦ καταπετάσματος (τουτέστι τῆς προσληφθείσης ὑπ' αὐτῆς σαρκὸς) ἡμῖν πεφανέρωται. ἐντελῶς ἄρα καὶ ἡ τοιαύτη ἔννοια διὰ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ ἀποδίδοται τούτου. εἰ δέ τις πάλιν ἀναχυτικὸς καὶ συμφύρτης προσδέχεται μὲν τὸν τοιοῦτον ὅρον, ὡς συντρέχοντα τῷ αὐτοῦ δυσσεβήματι, μάλιστα μὲν καὶ αἱ προλεχθεῖσαι ἐπαγωγαὶ ὡς πορρωτάτω τῆς αὐτοῦ κακονοίας ἀποσείονται πολλῷ δὲ μᾶλλον ὁ ἕτερος ὅρος, ὁ τὸν Χριστὸν ἐν δύο φύσεσι γνωριζόμενον ἀπαγγέλλων, καὶ λα-

rat. Exẽpli gratia, Dicere nõ poſſumus aquæ naturã eſſe cũ glacie cõglaciatã, quoniã ita ſignificaremus aliud eſſe aquæ naturam, aliud glaciem, quemadmodum quum lignum inauratum auro eſſe dicimus. Etenim iſta geminatione, intellectum volumus, aliud eſſe lignũ, aliud aurum. Sic igitur in hoc argumento, quum vnicam Dei Verbi naturam incarnatã eſſe dicimus, aliud eſſe Deitatem, aliud eſſe Carnis naturã perſpicuè ſignificamus, neque ipſam Deitatẽ in carnem eſſe cõuerſam, ſed id eſſe quod erat perſeuerantem, hoc interueniente velo (id eſt, carne quam aſſumpſit) nobis aſpectabilem factam eſſe. Hac igitur geminatione omnino huiuſmodi ſententia exprimitur. Quòd ſiquis è contrario cõflator & coagmentator, hanc quidem Eccleſiæ determinationẽ, ſed vt ſuæ impietati fauentem admittat, tum alię quas antè diximus adiectiones quamlõgiſſimè quod iſte peruerſè ſentit, repellunt: tum verò vel maximè altera hæc determinatio, quæ Chriſtum declarat duabus naturis dignoſci, iſtiuſmodi homi-

θεοκακουργοῦντα αὐτὸν ἀπελέγχων. οὗτος γὰρ ὁ ὅρος διαῤῥήδην βοᾷ, τὸ ἑδραῖον καὶ ἀνεκφοίτητον τὴν θατέρας φύσεων ἰδιότητα κἀν τῇ ἑνώσει μεμενηκέναι, ὥστε ῥαδίως διαγινώσκειν δύνασθαι τί ἴδιον ἑκάστου τῶν συνελθόντων, καὶ τί τῶν οἰκείων ἕκαστον ἀλλήλοις παρέχειν τὰ παρὰ τοῦ συνυφεστῶτος καὶ συγκειμένου ἀντικομίζεται. τοῦτο δὲ διηρθρωμένης ὄντως καὶ καθαρωτάτης ἑνώσεως, τὸ τὰ κοινὰ τοῦ συναμφοτέρου, καὶ τὰ ἴδια ἑκάστου τῶν συνημμένων ἐμφαίνειν. εἰ γὰρ μὴ ἰδιότης πρότερον γνωσθείη, οὐδ᾽ ἂν ἡ κοινότης ἐπιγνωσθήσεται. πῶς γὰρ ἡ ἔν τινι κοινωνία γνωσθήσεται μὴ ἔχοντος ἑκάστου τῶν κοινωνούντων ἴδιον τι; σκόπει δὲ οὕτως. ἴδιον τῆς προσλαβομένης Θεοῦ λόγου φύσεως, τὸ εἶναι υἱὸν Θεοῦ· ἴδιον τῆς προσληφθείσης ἀνθρώπου φύσεως, τὸ εἶναι υἱὸν ἀνθρώπου. κιρναμένων οὖν τῶν τοιούτων φύσεων, καὶ περιχωρουσῶν εἰς ἀλλήλας τῷ λόγῳ τῆς συμφυΐας καὶ τῆς ἑνώσεως, κιρνῶνται καὶ περιχωροῦσιν εἰς ἀλλήλας ὡσαύτως καὶ κλήσεις, καὶ γίνεται ἀμφότερα,

nis clãdeſtinos malos conat⁹ redarguit. Iſta enim definitio diſertè clamat tum huius tũ illius naturę ꝓprietatẽ firmã & nunquã extra ſuos limites progreſſam in hac etiam ipſa vnitione manſiſſe, vt facilè ſit dignoſcere, quid ſit ſingulorũ quæ coierunt proprium, & quid de ſuo alterum alteri præbens, quænã viciſſim ab eo reportet, quicũ ſimul ſubſiſtit & compoſitũ eſt. Hæc autem eſt verè ſuis velut articulis diſtinctæ & puriſſimæ vnitionis dignoſcendæ ratio, ſi quis tum vtriuſque complexim cõmunia, tum ſingulorum quæ cohærent propria oſtẽderit. Niſi enim priore loco quod proprium eſt noſcatur, ne id quidẽ quòd cõmune eſt cognoſci poterit. Quinam enim fiet aliquorum cõmunio, niſi ſingula quæ coëunt proprium quippiã habeant? Hoc verò ſic conſidera: Filium Dei eſſe, propriũ eſt naturæ Dei Verbi humanam aſſumentis: humanæ verò aſſumptę naturæ, Filiũ eſſe hominis. Contemperatis igitur iſtis naturis & ratione iſtius coalitionis ac vnitionis mutuò in ſeſe recurrẽtibus iſtis naturis, cõtemperantur quoque ſimiliter, & mutuò in ſeſe recurrunt ipſæ ab illis deſumptæ appellationes,

εἷς υἱὸς Θεοῦ τε ὁμοῦ καὶ ἀνθρώπου, τουτέστι τοῦ πατρὸς, καὶ τῆς παρθένου μητρός. οἷον, Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος· καὶ, Ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ γενόμενον ἐκ γυναικός. ἄρα οὖν ἀμεμφὴς ὁ ἐκκλησιαστικὸς λόγος· διὰ μὲν τοῦ εἰπεῖν ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, Θεόν τε ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπον, δύο φύσεις τὸν αὐτὸν ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ἀπαγγέλλων. τὸ γὰρ Θεὸς, φύσεως ὄνομα, καὶ τὸ ἄνθρωπος, ὡσαύτως φύσεως ὄνομα. ἐπειδὴ οὖν ὁ αὐτὸς, Θεός ἐστι καὶ ἄνθρωπος, διὰ τοῦτο δύο φύσεις εἷς καὶ ὁ αὐτὸς ὁμολογεῖται Κύριος. πάλιν δὲ διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἕνα υἱὸν τοῦ τε Θεοῦ καὶ πατρὸς, καὶ τῆς παρθένου μητρὸς· τὸ δὲ υἱὸς ὄνομα ὑποστάσεως ὑπάρχει σημαντικὸν, καὶ οὐ φύσεως· διὰ τοῦτο καὶ μία ὑπόστασις τό, τε θεῖον ὁμοῦ καὶ ἀνθρώπινον, ὁ Χριστὸς, παρὰ τῶν εὐσεβούντων δοξάζεται. Μίαν οὖν ὑπόστασιν καὶ δύο φύσεις πρεσβεύων ὁ λόγος τῆς ἐκκλησίας, μέσην τινὰ ὁδὸν πεπόρευται· οὔτε διὰ τὴν ἕνωσιν Μανιχαῖος, καὶ τὰς φύσεις φύσιν ἀναπλάττων. οὔτε διὰ τὴν διαίρεσιν τὴν κατ' ἐπίνοιαν τῶν ἡνωμένων

& vtraque cōiuncta, ſunt vnus Filius Dei ſimul & hominis: Cuiuſmodi eſt, Tu es Chriſtus Filius Dei viuētis, Et, Miſit Deus filium ſuum factum ex muliere. Caret igitur omni reprehenſione quod dicit Eccleſia, per id quidem quod vnicum eſſe pronūtiat Ieſum Chriſtū Deū ſimul & hominem, pronuntiās duas naturas eſſe hūc ipſum vnicum Dominum Ieſum Chriſtum, quoniam Deus eſt naturę nomen, itémque Homo naturę nomen. Quandoquidem igitur idē eſt Deus & homo, ideo duas naturas eſſe vnicum & eūdem Dominum confitemur. Et rurſum, quoniā ipſe eſt vnicus Filius Dei Patris, & Virginis matris, Filij autem nomen hypoſtaſin declarat non naturā: propterea, tum id quod diuinū eſt, tum id quod eſt humanū, ſimul coniūcta vnicam eſſe hypoſtaſin piè ſentimus. Itaque vnicā hypoſtaſin & duas naturas pronuntians Eccleſia, media quadam via incedit, neque propter vnitionem Manichæis fauens & ex naturis naturam effingēs: neq; propter diſtinctionē quæ in ipſis naturis vnitis intelligi-

φύσεων, Παυλιανίζων, καὶ τὴν ὑπόστασιν ὑποστάσεις ποιῶν· ὅτι μὴ ἀνὰ μέρος ἓν τῶν ὁποτέρων ποιεῖται, ἢ τὴν διαίρεσιν χωρὶς τῆς ἑνώσεως, ἢ τὴν ἕνωσιν χωρὶς τῆς διαιρέσεως, ἀλλ' ἅμα, καὶ μετ' ἀλλήλων. ἡνωμένως γὰρ διαιρεῖ, μίαν μὲν ὑπόστασιν λέγων, φύσεις δὲ δύο· καὶ διακεκριμένως συνάπτει, δύο μὲν φύσεις λέγων, ὑπόστασιν δὲ μίαν, ἔμπαλιν τῆς ἀθεολογίας, κατὰ τὸν μέγαν Γρηγόριον. ἐκεῖ μὲν γὰρ ταῖς ὑποστάσεσι διαιρῶν, ἑνοῖ τῇ φύσει· ἐνταῦθα δὲ, τῇ ὑποστάσει ἑνίζων, διακρίνει ταῖς φύσεσιν. ἐκεῖ μὲν γὰρ ὑποστάσεις διάφοροι, φύσις δὲ, ἡ αὐτή· ἐνταῦθα δὲ, φύσεις μὲν διάφοροι, ὑπόστασις δὲ, ἡ αὐτή. εἴ τις οὖν κατὰ τὸν νοῦν τῆς ἐκκλησίας ἐκλαμβάνεται τὸ μίαν τοῦ Θεοῦ λόγου φύσιν σεσαρκωμένην, ἀπαρασίως καταδεξάσθω καὶ τὸ δύο φύσεις οὐσιωδῶς ἡνωμένας λέγειν ἐν τῷ Χριστῷ· εἰ γὰρ ἐπὶ παραστάσει καὶ σημασίᾳ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, μετὰ τὸ εἰπεῖν μίαν φύσιν τοῦ Θεοῦ λόγου, ἐπάγεται τὸ σεσαρκωμένην, τίνι λόγῳ λοιπὸν ἀναδύεται τὸ δύο φύ-

tur Samoſatenizans, & ex hypoſtaſi faciens hypoſtaſes. Quoniam videlicet neutrumuis ſigillatim, id eſt, neque diſtinctionem abſque vnitione, neque vnitionẽ abſque diſtinctione facit, ſed vtrumque ſimul & mutuò coniunctum. Quum enim vnicã quidem hypoſtaſin, duas autem naturas dicit, ſic diſtinguit vt vniat: & quum, ordine conuerſo, duas naturas, vnicam autem hypoſtaſin dicit, contraria prorſus ratione loquitur quàm impiè de Deo ſentientes, vt ait magnus ille Gregorius. Iſti enim hypoſtaſibus Chriſtũ diuidẽtes, vniunt eum natura: Eccleſia verò hypoſtaſis vnitatem ponẽs, naturis eum diſcernit. Et apud illos hypoſtaſes quidem ſunt diuerſæ, vnica verò natura: in Eccleſia verò diuerſæ quidem ſunt naturæ, hypoſtaſis autem eadem. Siquis igitur ex Eccleſiæ mente accipit iſtud, *Vnam eſſe Dei verbi naturam incarnatam*, vltro & illud admittat, duas eſſe in Chriſto eſſentialiter vnitas naturas. Etenim ſi poſt illud dictum, *Vnã eſſe naturam Dei Verbi* adijcitur illud *Incarnatam*, vt ita repræſentetur & ſignificetur humana natura: qua ratione deinceps recuſauerit duas natu-

σεις ὁμολογεῖν, μίαν μὲν τὴν τοῦ Θεοῦ λόγου, ἑτέραν δὲ τὴν ἀνθρωπίνην, ἣν αὐτὸς διὰ τῆς Σεσαρκωμένης λέξεως ἀπαγγέλλειν διισχυρίζεται; ἃ γὰρ ὁμολογεῖ, καὶ ἀριθμείτω, κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον. εἰ δὲ αἰτιᾶται τὸν δύο ἀριθμὸν ὡς διχαστικόν τινα καὶ διαιρετικὸν, γινωσκέτω μὴ εὔλογον εἶναι τὴν τοιαύτην παραίτησιν· εἰ μὲν γὰρ (ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴρηται) εἰπὼν ὁ ὅρος δύο φύσεις ἁπλῶς ἐν τῷ Χριστῷ γιγνώσκειν, καὶ μηδὲν ἕτερον προσεπιφέρων ἀπεσιώπα, χώραν ἴσως ἐδίδου ταῖς τοιαύταις ὑπονοίαις, ὡς μήπου τὴν ἑαυτοῦ ἔννοιαν σαφῶς παραστήσας, ὅπως οἶδε τὰς τοιαύτας δύο φύσεις ἔχειν πρὸς ἑαυτάς. εἰ δὲ ἐπάγει τὸ Ηνωμένας, καὶ πρὸς τούτοις τὴν μίαν κηρύττει ὑπόστασιν, οὐδὲ ἐθέλοντί τινι συκοφαντίας τόπον παρέχεται. δέδεικται οὖν ἐκ παντὸς ὅτι ταὐτὸν ἀμφοτέροις τοῖς ὁρισμοῖς τούτοις τὸ βούλημα, καὶ ὁ ἕτερος τοῦ ἑτέρου ἑρμηνευτικὸς μᾶλλον, καὶ οὐκ ἐναντίος ὑπάρχει. Καὶ ταῦτα μὲν ὡς ἐν προεισαγωγῆς εἴδει λελέχθω τανῦν. ὁ δ᾽ οὖν ὁ λόγος ὡρμήσθω διηγήσασθαι, ὅτι τῆς ἐκκλησίας παρωσαμένης τὰς ἐφ᾽ ἑκάτερα ῥοπάς, μί-

ras confiteri, vnam quidem Dei verbi, alteram verò humanam, quam ipſe voce illa *Incarnatã*, declarare ſit conatus? Quæ confitetur, inquit Baſilius, ea quoque numeret. Quòd ſi binarium numerum cauſetur ſeparationẽ & diuiſionem quandam inuehere, ſciat tergiuerſationẽ iſtã nulla idonea ratione niti. Etenim, ſi (vt paulò antè diximus) definitio illa Eccleſię, poſtquam ſimpliciter dixit duas ſeſe naturas in Chriſto agnoſcere, nihil inſuper adducens ibi orationem ſiſteret, huiuſmodi fortaſſe ſuſpicionibus locum relinqueret, quaſi ſua ipſius ſentẽtia non ſatis enucleatè repræſentata, quomodo videlicet naturas iſtas mutuò ſeſe habere intelligat: quum autem adijciat *Vnitas*, vnicam præterea hypoſtaſin velut præconis cuiuſdã voce promulgat. Demonſtratum eſt igitur omnino, idem ſibi velle vtramque illam Eccleſię determinationem, & vnam eſſe alterius interpretem, nedum vt inter ſe repugnẽt. Et hæc quidem à nobis quaſi introductionis cuiuſdam gratia dicta ſunto. Pergens igitur narrabo de Seuero primæ Antiochenæ ſedis vſur-

σιν τε καὶ ἀληθεστάτην τεμνούσης ὁδὸν, Σεβῆρός τις τῇ τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ προεδρίᾳ ἑαυτὸν ἐσωθήσας, τὴν ἑτέραν τῶν ὁμομοίρων τούτων δόξαν (τουτέστι τὴν κατὰ Μάνην, Ἀπολινάρειόν τε, καὶ Εὐτυχέα) δικαιοῦν ἐπειρᾶτο, κυκῶν ὅσῃ δύναμις αὐτῷ τὴν τῆς ἐκκλησίας εἰρήνην. ἐλαθεὶς δὲ τῆς Ἀντιοχέων, ὡς στασιώδης καὶ ταραξίας, τῇ Ἀλεξανδρέων κουφότητι λαίλαπος καὶ θυέλλης δίκην ἐνέσκηψεν. ἔνθα καὶ ἑτέρας καταιγίδος ἀντιπνευσάσης αὐτῷ, ἡμερώτερος μὲν καὶ ἧττον ζαλώδης αὐτὸς ἑαυτοῦ γίνεται· οἱ δὲ ὑπ' αὐτοῦ ἀπατηθέντες κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι διεσπάρησαν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ διηρέθησαν χειρόνως ἢ πρότερον. διεσκέδασε γὰρ αὐτοὺς Ἰουλιανὸς, ἐπίχαρμα τῶν αὐτοῦ ἐχθρῶν, καθὼς γέγραπται. Ἰουλιανὸς δὲ οὗτος Ἁλικαρνασοῦ μὲν τῆς Ἀσίας ἐπίσκοπος ἦν, τῆς δὲ Εὐτυχιανῆς συμμορίας προαγωνιστὴς ἐνθυμότατος, Σεβήρου τε τὰ πρῶτα συνήθης καὶ φίλος, συγκεχρημένοι τε ἄμφω κατὰ τῆς ἀληθείας. ὕστερον δὲ ἐμπεσόντος αὐτοῖς τοῦ τοιούτου ζητήματος, πότερον φθαρτὸν φύσει λέγειν ἔξεστι τὸ σῶμα τοῦ κυρίου

patore, qui quum Eccleſia mediam illã viam tenens illa in alteram partem diuerticula vitaſſet, alteram iſtorum eiuſdem factionis hominum opinionem, (Manetis dico, Apolinarij & Eutychis) aſſerere tentauit, Eccleſiæ pace quantum quidẽ potuit perturbata. Pulſus autẽ iſte ab Antiochenis, vt qui ſeditioſus ac turbulentus eſſet, Alexãdrinorũ leuitati quaſi turbo ac procella quædam incubuit, vbi quum altera ipſi tempeſtas reflaſſet, factus eſt quidẽ ipſe nonnihil pacatior ac minus quàm antea tẽpeſtuoſus, qui verò ab ipſo decepti fuerant fluctuãtes & huc & illuc iactati, alij ab aliis diſiuncti ſunt multo peiore quàm antea conditione. Diſſipauit enim eos Iulianus ille de quo ſcriptũ eſt, *Præbuiſſe ipſum ſuis hoſtibus gaudij materiem.* Iulianus autem iſte, Halicarnaſſi Aſiaticæ ciuitatis Epiſcopus, animoſiſſimus fuit Eutychianarũ partiũ propugnator: Seueri primùm familiaris & amicus, vterque aduerſus veritatem coniuratus. Poſtea verò diſſidere inter ſe cœperũt, quum inter eos talis quædã quæſtio incidiſſet, *Diceréne liceat, Corpus Domini*

ποτὲ, ἢ οὐδέποτε, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς τῆς ἑνώσεως ἀπαρνηθῆναι τῆς φθαρτῆς φύσεως τὸ ἰδίωμα, ὡς μιᾶς φύσεως γινομένων τῶν δύο, καὶ τῆς οὐσιώδους διαφορᾶς μηκέτι γινωσκομένης· τοῦ δὲ κρείττονός τε καὶ θείου μᾶλλον πως ἐνοικήσαντος, ἅμα τῇ πρώτῃ συναφείᾳ, καὶ πρὸς τὸ ἑαυτοῦ ἰδίωμα τὸ ἧττον ἐν ἀκαρεῖ μεθαρμόσαντος τῆς κατ' αὐτὸ φυσικῆς ἰδιότητος. κοινὸν δὲ ἀμφοτέροις Ἰουλιανῷ καὶ Σεβήρῳ τοῦτο τὸ ἀπόρημα. ἄμφω γὰρ τῆς συγχυτικῆς προεμάχουν ἑνώσεως.

mortale fuiſſe aliquando vel nūquā: & ab ipſo incarnationis momento negare naturæ corruptibilis proprietatem, quaſi videlicet duę naturę euaſerint vnica, nec amplius eſſentialis differētia ſit agnoſcenda: & quaſi Deitas vtpote præſtātior, ſimulatque primùm adiuncta eſt humanitati, ſuperior euaſerit, & inferiorem alteram naturam eo ipſo tēporis puncto ab eius naturali proprietate ad ſuam ipſius proprietatem tranſlatam aptarit. Eſt autem vtrique tum Iuliano, tum Seuero communis hęc quæſtio, ſiquidem ambo cōfuſam vnionem defenderunt.

ΔΟΞΑ ΙΟΥλιανοῦ.

ΙΟΥλιανὸς γοῦν καλῶς ποιήσειν διέγνω, εἰ παντάπασιν ἐξ ἀπόπτου χωρήσει κατὰ τῆς ἀληθείας· καὶ ἵνα μὴ ἑαυτῷ τε καὶ ταύτῃ πολέμιος ᾖ καὶ ἀνάρμοστος, ἀκόλουθον εἶναι νομίσας τῷ λέγοντι μίαν φύσιν, μὴ πρὸς ἑαυτὴν ἐναντίαν καὶ διαφερομένην ποτὲ ταύτην ποιεῖν· διαφορᾶς δὲ μὴ οὔσης, ἀσεβέστερον φανῆναι τὸ χεῖρον μετηχθῆναι πρὸς τὸ κρεῖττον, τουτέστι τὸ φθαρτὸν πρὸς τὸ ἄφθαρτον. ταῦτα συλ-

OPINIO IVliani.

IVlianus igitur rectè ſe factūrum ſtatuit ſi prorſus apertè aduerſus veritatē ferretur: ſed ne ſibiipſi ſimul & veritati hoſtis & parum ſecum ipſe cōſentiens videretur, exiſtimauit ei qui vnicam naturam affirmaret conuenire ne hanc ſibiipſi repugnantem & à ſeipſa differentem faceret: ſublata verò repugnantia magis impium fore ſi diceret deteriorem ad præſtantiorem, id eſt, corruptibile ad incorruptibile trāſiiſſe. Hæc autem

λογισάμενος, καὶ μηδὲν ἕτερον ἐναντιούμενον ἑαυτοῦ περιϊδὼν, ἄφθαρτον ἀεί τε καὶ κατὰ πάντα τὴν τοῦ Κυρίου σάρκα ἐξουσιαστικῶς ἀπεφήνατο· Σεβῆρος δὲ τούτοις μὴ ἀρεσθεὶς, ὡς διαῤῥήδην κηρύττουσι τὴν ἀνάχυσίν τε καὶ σύμφυρσιν, οὔτε σπείσασθαι πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἐβούλετο, ὡς ἀκολούθως τῇ διαφορᾷ καὶ ταῖς ἰδιότησιν, καὶ τὰς φύσεις ἀπαριθμοῦσαν, περὶ ἃς ἡ διαφορὰ θεωρεῖται, καὶ ὧν εἰσιν αἱ ἰδιότητες φυσικῶς αὐταῖς ἐνυπάρχουσαι. καὶ τὸ συνθέσθαι ταῖς Ἰουλιανοῦ τολμηρείαις ἀναιδὲς ἅμα καὶ προπετὲς ὑπελάμβανε, καὶ οὐδὲν ἕτερον ἢ γυμνῇ τῇ κεφαλῇ καὶ ἀπερικαλύπτῳ τῷ στόματι πολεμεῖν τὴν εὐσέβειαν.

autem quū collatis rationibus concluſiſſet, & nihil aliud proſpiceret qđ ſibi aduerſaretur, Domini carnē ſemper ac prorſus incorruptibilē fuiſſe authoritate quadam pronūtiauit. At Seuerus iſtis minimè acquieſcens, vtpote quibus cōfuſio & cōflatio naturarum diſertè veluti præconio quodam promulgaretur, neque Eccleſiæ voluit reconciliari, quę, ſicut naturarū diſcrimen & proprietates neceſſaria conſequutione poſtulant, naturas etiam ipſas numerat, in quibus differētia illa ſpectatur, & quarum ſunt proprietates, & eæ quidem naturaliter ipſis inſitæ: nec rurſum audaciæ Iuliani eſt aſſenſus, ſiquidē proiectæ impudentiæ hoc eſſe exiſtimauit, neq; hoc aliud eſſe, quàm nudo, quod aiunt, capite & effræni prorſus ore aduerſus pietatem bellum gerere.

ΔΟΞΑ ΣΕΒΗΡΟΥ, καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅρος.

Ἐκ τούτου Σεβῆρος γίνεται καὶ ἑαυτοῦ, καὶ τῇ ἀληθείᾳ, καὶ τῷ γείτονι αὐτοῦ ψεύδει ἀντίθετος· καὶ οὔτε ὅλως ἀληθὴς, οὔτε ὅλως ψευδὴς, ἀλλ' (ὡς εἰπεῖν) ψευδαληθὴς, ὅμοιος τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐπινενοημένῃ μιᾷ

OPINIO SEVERI, & Eccleſiæ definitio.

Ab eo tempore Seuerus & ſibiipſi & veritati, adeóq; vicino ſibi mēdacio repugnauit, neque prorſus verax, neq; prorſus mendax, ſed (vt ita loquar) mendaciveriloquus, eíque cōpoſitæ quam cōmentus eſt na-

συνθέτῳ φύσει, διὰ τοῦτο καὶ πρὸς ἑαυτὸν μάχιμος καὶ παλίμβολος, ἠλιθίως οὕτω καὶ ἀμαθῶς μέσον τι χρῆμα ψεύδους καὶ ἀληθείας ζητεῖν, ὅπερ οὐκ ἔστιν. μεσότητα γὰρ ἀληθείας καὶ ψεύδους οὔτε εὑρεῖν, οὔτε ἐπινοῆσαι δυνατόν. ἡ μὲν γὰρ ἀλήθεια μέση ἀεὶ καὶ ἀπαρέγκλιτος· καὶ διὰ τοῦτο ἑδραία καὶ πάντοθεν ἴση, καὶ εὐθύτονος. οὐ παραδέχεται οὖν ἐπερεῖν τι ἐγκάρσιον αὐτὴν ἐξωθοῦν τῆς οἰκείας στάσεως καὶ μονιμότητος. ἐκτοξεύει δὲ πᾶν τὸ ἐπιβούλως αὐτῇ προσπελάζον, καὶ τὸ μέσον αὐτῆς διασαλεύειν πειρώμενον· ὅπερ καὶ Σευῆρον ὑπ᾽ αὐτῆς πεπονθότα εὑρίσκομεν. ἐπειδὴ γὰρ (ὡς ἔφαμεν) καινόν τι μέσον παρὰ τὴν ἀλήθειαν εὑρεῖν ἐπεχείρησεν, πλαγιασθεὶς, ἣν οὐκ ἔγνω μέσην ἑαυτοῦ καὶ τοῦ ὁμοφύλου αὐτοῦ ψεύδους πεποίηκε ταύτην. αὐτοῦ γὰρ Σευήρου μίαν φύσιν λέγοντος εἶναι τὸν Χριστὸν, καὶ τὴν διαφορὰν τὴν ἐν τῷ Χριστῷ δεχομένου· Ἰουλιανοῦ δὲ, μίαν μὲν κατὰ Σευῆρον λέγοντος φύσιν, ἀναιροῦντος δὲ τὴν διαφορὰν, ἡ ἀλήθεια, τουτέστιν ὁ ἐκκλη

turæ prorſus ſimilis, ac proinde à ſeipſo diſſidens & planè incõſtans, vt qui tam ſtultè & inſciēter neſcio quid medium inter mendacium ac veritatem quærat, quod nuſquam eſt. Mediocritatem enim inter veritatem & mendacium, neque inuenire, neque mente concipere quiſquam poſſit, quoniã veritas in medio ſemper conſiſtit, in neutram partem inclinans, ideóq; firma, æqualis vndiquaque & in directum tendens. Itaque nihil admittit trãſuerſum quod eam ex ſuo ſtatu ſuáq; firmitate depellat: & procul ſagittis cõfigit quicquid per inſidias ad eã propius accedit, & cõcutere illam conatur, ne intra illud ſuũ medium cõſiſtat, cuiuſmodi quiddã ab ea retuliſſe Seuerum cõperimus. Aggreſſus enim ille (vti diximus) nouum quoddã medium trans veritatis fines excogitare, in obliquum actus, eam ipſam veritatem, quam non agnouit, mediam inter ſuã & ſui contribulis falſitatem ſtatuit. Quum enim Seuerus Chriſtum dicat vnicam eſſe naturam, & ſimul eã quæ in Chriſto eſt differẽtiam admittat: Iulianus autem vnicam quidem naturã vt & Seuerus recipiat, differẽtiã verò tollat: Veritas, id eſt,

σιαστικὸς λόγος, τὴν μεσότητα ἑαυτῆς πανταχοῦ διασώζουσα, δέχεται μὲν τὴν διαφορὰν, οὐ κατὰ Σευῆρον δέ. οὐ γὰρ οἶδε ποτὲ μίαν φύσιν ἑαυτῇ ἐναντίαν. δύο γὰρ φύσεις ἐν τῷ Χριστῷ γινώσκουσα, θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, τούτων καὶ διαφορὰν τὴν πρὸς ἄλληλα τηλαυγέστατα θεωρεῖ. οὐ γὰρ ταυτὸν θεότης, καὶ ἀνθρωπότης· εἰ καὶ εἷς ὁ Χριστὸς ὁ ἐν ἀμφοτέραις ὑπάρχων, καὶ ἀμφότερον. εἰ γὰρ καὶ τὸ συναμφότερον ἓν, ἀλλ' οὐ τῇ φύσει τῇ δὲ συνόδῳ, ὡς ὁ ἐκκλησιαστικὸς κήρυξ ἀειδήλως βοᾷ. μὴ δεχομένη δὲ ἡ ἐκκλησία κατὰ Σευῆρον τὴν διαφορὰν, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἑαυτῆς λόγον, οὐκ ἀποβάλλεται ταύτην καθ' ὁμοιότητα τοῦ Ἁλικαρνασέως. σάρκα γὰρ ἀληθῆ καὶ ψυχὴν νοερὰν μετὰ τῶν οἰκείων ἰδιωμάτων ἀναλαβόντα τὸν Θεὸν λόγον ἐπίσταται, καὶ ἑνωθὲν οἶδε τῷ φθαρτῷ τὸ ἀθάνατον, ὡς ὁ προλεχθεὶς θεολόγος Γρηγόριος ἔφη. ἀφ' οὗ, ὅπερ ἐλέγομεν, μέση μεμένηκεν ἀμφοτέρων, καὶ ἀκίνητος ἡ ἀλήθεια· ἀποβαλλομένη μὲν κατὰ

Eccleſiaſtica determinatio, ſuã illam mediocritatẽ vbique perpetuò ſeruãs, admittit differentiam, at nõ ex Seueri ſententia. Nullam quippe naturã ſibiipſi repugnantem agnoſcit. Duas enim in Chriſto naturas, vnam Deitatis, alteram humanitatis profitens, earum quoque differentiam qua fit vt vna ab altera differat quàm maximè dilucidè contemplatur. Nã aliud eſt Deitas, aliud Humanitas, quanuis vnus Chriſtus in vtriſque & vtrumque exiſtat: & quanuis vtrumque ſimul ſit vnum quiddam, non eſt tamen vnum natura, ſed per earum concurſum, ſicut Eccleſia præconis inſtar promulgat. Eccleſia porrò differentiam iſtam non ex Seueri ſententia ſed ſuo demum ſenſu admittens, eam tamen minimè vt Halicarnaſſeus ille abiicit. Nouit enim à Deo Verbo verã carnem & animam intelligentem cum ſuis peculiaribus proprietatibus aſſumptam eſſe, & Immortale agnoſcit Mortali vnitum, vt Theologus Gregorius ait, cuius antea meminimus. Itaque, ſicut diximus, media inter illa duo & immota manet veritas, vtpote quæ natu-

Σεβήρου μίαν φύσιν, καὶ διαφοράν. αἰνίγματος γὰρ καὶ τερατομυθίας οὐδὲν ἧττον διενήνοχε τοῦτο. πῶς γὰρ ἡ αὐτὴ φύσις δύο εἶναι τὰ ἐναντία; πῶς δὲ καὶ ὑποστήσεται κατ' αὐτὸ τὸ πεφυκέναι πολεμουμένη ὑφ' ἑαυτῆς, καὶ ἑαυτὴν πολεμοῦσα; καὶ ἐν τούτῳ δὲ κατὰ καιρὸν μνημονευτέον τοῦ Κυρίου βοῶντος, ὅτι πᾶσα οἰκία ἢ βασιλεία καθ' ἑαυτῆς μερισθεῖσα οὐ σταθήσεται. εἰ οὖν κατ' αὐτὴν ἡ μία φύσις ἐμερίσθη ἐφ' ἑαυτήν, πῶς σταθήσεται ἡ ταύτης ὕπαρξις; ἀφ' οὗ κατὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας, κατά τε αὐτὸν τὸν τοῦ Κυρίου λόγον, εὖ γε ποιῶν ὁ τῆς ἐκκλησίας λόγος οὐ παραδέχεται μίαν φύσιν πρὸς ἑαυτὴν διαφερομένην καὶ ἑαυτῇ ἐναντίαν, κατὰ τὴν τοῦ Σεβήρου ἄστατον καὶ μαχιμωτάτην ἐπίνοιαν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ κατὰ Ἰουλιανὸν παντάπασι τὴν διαφορὰν ἀποβάλλεται ἡ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία. εἰ γὰρ μία μὲν φύσις κατ' ἐκεῖνον ὁ Χριστὸς, καὶ διαφορὰν οὐσιώδη μὴ καθ' ὁποιοῦν παραδέδεκται, ἓν τῶν ὁποτέρων ἀνάγκη πάντως ὁμολογεῖν τὸν ταῦτα διισχυριζόμενον· ἢ ἄνθρωπον ψιλὸν εἶναι τὸν Κύριον, καὶ τὰ θεῖα λεγόμενα

ram vnicam ſimul & à ſeipſa diſſidentem minimè cum Seuero ſtatuat. Nihil enim inter hoc dogma, & ænigma ſeu prodigioſam quãdam fabulam intereſt. Nam quînam tandem vnica natura ex duabus inter ſe repugnantibus extiterit? & natura quæ tũ à ſe ipſa oppugnetur, tũ ſeipſam oppugnet in ipſo ſuæ exiſtentiæ momento quomodo ſubſtiterit? Qua in re cõmodum etiam fuerit meminiſſe Domini clamantis, Nulla domus, & nullum regnum inter ſe diſſidens ſtabit. Itaque, ſi quæ natura à ſeipſa diſſideat, quomodo ſtabit eius exiſtentia? Rectè igitur ſeſe gerens, vt ex ipſis communibus notitiis, & ex Domini ſermone æſtimare licet, Eccleſia, non admittit naturam à ſemetipſa diſſidentem, ac ſibiipſi repugnãtem, ex illo Seueri commento, quod cõſiſtere non poteſt & ſemetipſum oppugnat. Sed nequaquam rurſum hæc Dei Eccleſia ex Iuliani ſententia differentiam iſtam prorſus repudiat. Etenim, ſi Chriſtus, ita vt ille ſentit, vnica eſt natura, nullam quacũque in re differentiã Eſſentialẽ recipiẽs; eũ qui hæc affirmet neceſſe eſt alterutrũ iſtorũ duorũ profiteri: nempe vel nudum hominem eſſe Dominũ, & diuina

ὑπ' αὐτοῦ κατὰ θείαν δύναμιν ἑτέραν παρ' αὐτὸν οὖσαν, καὶ ἐν αὐτῷ οὖσαν, καὶ ἐνεργοῦσαν πεπρᾶχθαι· ἢ Θεὸν γυμνὸν καὶ μὴ ἐνανθρωπηκότα εἶναι τὸν Χριστὸν, καὶ τὰ λεγόμενα ἐπ' αὐτοῦ ἀνθρώπινα, μὴ ὡς ἄνθρωπον ἀλλ' ὡς Θεὸν ταῦτα παθεῖν, εἰς τὴν μίαν αὐτοῦ φύσιν ταῦτα ἀναδεχόμενον. ἢ εἰ μηδὲν τῶν εἰρημένων, φαντασίᾳ τινὶ καὶ ἀπάτῃ λέγειν περὶ αὐτοῦ δεδρακέναι ἅπερ ἔδρα, ἤτοι τὰ θεῖα, ἤτοι τὰ ἀνθρώπινα· καὶ τὸ παράπαν ψευδῆ εἶναι τὴν περὶ αὐτοῦ πᾶσαν εὐαγγελικὴν ἱστορίαν, καὶ μάτην ἀπατᾶσθαι τοὺς Χριστιανοὺς, καὶ κενὴν μακαρίαν εἶναι, τὸ δὴ λεγόμενον, τὴν εἰς Χριστὸν ἐλπίδα. καιρὸς δὲ λοιπὸν καὶ τὸ τοῦ ἀποστόλου λέγειν, Κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν· εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐμαρτύρησεν κατὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἤγειρε τὸν Χριστὸν ὃν οὐκ ἤγειρε. ματαιότης δὲ μᾶλλον ὄντως οἱ τοιοῦτοι συλλογισμοὶ, καὶ τῆς πίστεως ἀνατροπὴ, κατὰ τὸν θεολόγον Γρηγόριον. ἐκ παντὸς οὖν ἀποδέδεικται κεκαθαρμένην ἀντιρρήσεως ἁπάσης, καὶ ἀνεξέλεγκτον

opera quæ de ipſo ferũtur, ſic à diuina natura fuiſſe geſta, vt ipſa aliud quiddã eſſet quàm ipſemet Chriſtus, in ipſo nimirũ ſita vt illa efficeret: vel Chriſtũ eſſe nudũ Deum ac minimè hominẽm factum: & quæ de ipſo humanè dicuntur, eum nõ eſſe perpeſſum vt hominem, ſed vt Deum qui in vnicam ſuam naturã hæc receperit. Quod ſi neutrum iſtorum quæ diximus fateatur, dicere ſanè oportuerit de Chriſto, quòd quæcũque fecit, ſiue humana, ſiue diuina, imaginariè & præſtigioſè fecerit, & vanam eſſe omnem de eo ſcriptam Euangelicam hiſtoriã, temereque deceptos Chriſtianos, & vanum eſſe quod de eorũ beatitate dicitur qui in Chriſtum ſperãt. Denique opportunè illud Apoſtoli dictum vſurpauerimus, Inanis certè fuerit prædicatio noſtra: & ipſum Apoſtolum cõpererimus falſa de Deo teſtificatum, vt qui de Deo ſit teſtatus quòd Chriſtum excitarit, quem non excitarit. At potiùs certè iſtiuſmodi ratiocinationes mera fuerĩt vanitas, &, vt ait Gregorius Theologus, Fidei ſubuerſio. Demõſtratum eſt igitur ſolam ſanctæ & vniuerſalis Eccleſię Dei ſententiam ita purã eſſe vt neque ei cõtradici, neque in ea quicquã redar-

εἶναι, καὶ μόνην ἐπὶ τῆς ἀληθείας ἑστάναι τὴν δόξαν τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ καὶ καθολικῆς ἐκκλησίας· ὅταν μὲν τὸν τρόπον καθ' ὃν γέγονεν ἡ ἐκ θείας φιλανθρωπίας πρὸς ἡμᾶς συγκατάβασις βούληται παριστᾶν, τὴν μίαν τοῦ Θεοῦ λόγου φύσιν σεσαρκωμένην ὁμολογοῦσαν· ὡς ἅτε τοῦ Θεοῦ λόγου, ἀνάρχου τε ὄντος καὶ ἀϊδίως ἐν τῷ πατρὶ, ἐν ὑστέρῳ δὲ δι' ἡμᾶς καὶ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐνανθρωπήσαντος, καὶ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαβομένου, καὶ κατὰ πάντα ἡμῖν ὁμοιωθέντος δίχα μόνης ἁμαρτίας. ὅταν δὲ τὰ ἐν οἷς ὁ Χριστὸς, ἢ καὶ ὅσα ὁ Χριστὸς βούληται θεωρεῖν, δύο φύσεις οὐσιωδῶς ἡνωμένας ὁμολογοῦσαν, κἀκ τούτου παριστῶσαν τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἐλέους καὶ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς, καταδεξαμένου διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς στοργὴν, συνεῖναί τε καὶ συναριθμεῖσθαι τῇ ἑαυτοῦ φύσει τὴν ἡμετέραν. καὶ χάρις τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ. καὶ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον.

gui poſſit: & ab vnicæ ſanctæ & vniuerſalis Eccleſiæ Dei ſententiæ partibus veritatem ſtare. Nam tum quidem quum exprimere vult quo modo Deus pro ſua in homines propenſa voluntate ad nos vſque ſeſe dimiſerit, vnicam Dei verbi naturã incarnatã profitetur, Deo Verbo nimirũ qui initio caret, & ab æterno in Patre extitit, poſtea propter nos & noſtram ſalutem homine facto, aſſumptóque Abrahami ſemine nobis (excepto vnico peccato) per omnia aſſimilato. Quum autem ea quibus Chriſtus cõſtat & quæ ſunt ipſe Chriſtus cõſiderat, duas naturas eſſentialiter vnitas profiteatur, & ex eo nobis excellentem illam magnitudinem miſericordiæ & miſerationis Dei ſpectãdam proponit, qui pro ſuo in nos amore nobiſcum verſari, adeóq; ſuam ipſius cum noſtra cõnumerari naturam ſuſtinuerit. Sit igitur Deo gratia de hoc inexplicabili munere. Et de his quidem hactenus.

ΤΕΛΟΣ.

FINIS.

LECTORI ORTHODOXO I. M. Salutem.

IN actis OEcumenicæ Synodi quintæ, quæ ſub Iuſtiniano Conſtantinopoli coacta eſt aduerſus Monothelitas, circiter annum Domini 551, frequens eſt mentio Theonæ, qui presbyter ſancti montis Sinai, & (vt vertit Latinus interpres) ambaſiator Eccleſiæ Pharan & Lauræ Rhaitæ vocatur.) Inde hunc quoque noſtrum Theodorum iiſdem aut proximè ſequutis temporibus prodiiſſe apparet, ex quo ferè ad verbum citata in Suidæ collectaneis inuenies, quæ de iſtis hæreticis ſigillatim hîc ſcribuntur. Eſt autem opportunè repertus hic libellus in vetuſtiſſimo manuſcripto exemplari, Conſtantinopoli allato, quem Theodorus noſter Beza Latinè vertendum, & in lucem edendum putauit, vt eos tandem aliquando ſui pudeat qui veteres iſtas hæreſes noſtris temporibus inſtaurant.

SVMMA ORTHODOXÆ doctrinæ de duarum in Chriſto naturarum hypoſtatica vnione.

DVo,vt ita loquar, fundamentalia in Chriſto vnico noſtro Seruatore nobis ſpectanda ſunt. Quis ſit ipſe nimirũ, &, Quorſum nobis datus à Patre.Hoc poſterius nũc nõ attingo.De priore ſic ex verbo Dei & vniuerſalis Eccleſiæ perpetuo conſenſu ſtatuendum eſt. Filium illum Dei coæternũ & coëſſentialem Patri, τὸν λόγον videlicet, vnum quidem eſſentia Deum cũ Patre & Spiritu ſancto, hypoſtaſi verò, ſiue perſona ab vtroque reipſa diſtinctum, temporibus ab æterno conſtitutis humanam ſibi naturam totam ex Virginis Mariæ ſubſtantia,virtute Altiſſimi creatam ſibi ſic vniuiſſe, vt vnica atque ſingularis perſona ſit Ieſus Chriſtus, verus Deus & homo.Qua in re hæc obſeruanda ſunt in primis.

1 Vnita dici non quæcunque coniunguntur, ſed quæ ſic iunguntur vt ad conſtituendum vnum quiddam quod ex pluribus illis ſic coniunctis conſtet,concurrant.

2 Naturas,nempe θεότητα & ἀνθρωπότητα, hîc vocari ipſummet Deum λόγον,& ipſammet animam & carnem humanam,id eſt,res ipſas, non autem earum duntaxat effecta ſiue ἐνεργείας,ac multò minus aliquod ſpectrum ſiue imaginarium quiddam quod oculos ludificetur.

3 Cũ ipſis naturis intelligi idiomata ὑσιώδη, id eſt, proprietates eſſentiales,quibus fit videlicet vt natura quæque ſit quod eſt,& vt vna non ſit altera.

4 Hac vnione non miſceri ſubſtantias ipſas,neque earum vel idiomata, vel operationes, vt ex duabus perſonis confla-

cōſlatis, Deo videlicet & homine, fiat Chriſtus θεόφορος, & fiãt eius actiones θεανδρικαί. ſed vt ex duabus naturis, quarũ vna nempe humanitas aſſumpta, in altera, nempe in Deitate Verbi aſſumēte, ſubſiſtat, Chriſtus conſtet θεὸς καὶ ἄνθρωπος: iſta videlicet non conſtituente hypoſtaſin, ſed in hypoſtaſi τοῦ λόγου ſubſiſtente, & ita cōſtituta vnica perſona (quia inſeparabiles ſunt naturæ) vt Deitati diuina, humanitati humana diſtinctè tribuantur: quæ naturæ tum in ſeſe tum in ſuis proprietatibus eſſentialibus & earundē operationibus manent reipſa diſtinctæ.

5 In Chriſto igitur eſt aliud & aliud tum natura tum proprietate eſſentiali, tum voluntate & operatione: at non eſt in Chriſto Alius & Alius, quoniam Chriſtus vnica eſt hypoſtaſis.

6. Sicut igitur ὁ λόγος non eſt homo alia ratione quàm quia humanam naturam aſſumpſit, nō autē quaſi Deitas Verbi ſit facta humanitas, aut naturæ, aut eſſentialis vllius proprietatis aut operationis in ipſam transfuſione, ac proinde nō in ſeſe, ſed in aſſumpta carne: eâdē prorſus ratione homo iſte idcirco eſt ὁ λόγος, quoniam hic illũ aſſumpſit, non quòd humanitas euaſerit Deitas, aut eſſentiæ, aut eſſentialis vllius proprietatis aut operationis in ipſam effuſione, ac proinde non in ſeſe ſed in aſſumente natura, quod apud Scholaſticos gratia vnionis dicitur.

7 Illud tamen fatendum eſt, iſtius hypoſtaticæ vnionis vi naturam aſſumptam ab aſſumente perfici, non autem è contrario in aſſumentem ab aſſumpta aliquid infirmitatis redundare, quod apud Scholaſticos Gratia habitualis non ineptè appellatur.

8 Imò & illud verum eſt, aſſumptam carnem à Deitate Verbi, eò vſque eſſe prouectam vt ſola Deitate ſit inferior. Sed tria hîc ſummopere obſeruanda ſunt.

9 Vnum, ἀντιφυσικὰ dona, id eſt, quibus effuſis natura humana iam abſorberetur & fieret θεότης, diſtinguenda eſſe ab ὑπερφυσικοῖς, quorum pleniſſima abundantia in naturam illam aſſumptam effuſa facit vt illa humana natura non κατὰ γένος ſed κατὰ τὸ πλέον à creatis cæteris rebus differat.

10 Alterum, hanc ſummam efficacitatem in aſſumptam carnem fuiſſe gradatim effuſam, non ab ipſo vnitionis momento, quoniam Chriſtum oportuit infirmitatibus omnibus noſtris (excepto peccato) reipſa obnoxiã carnem ſuſcipere, donec impletis omnibus ad ſalutem noſtram neceſſariis, nomén ſupra omne nomẽ (Deitatem ſemper excipe) adipiſceretur.

11 Diſtinguẽdas abſtractas voces Deitatis & humanitatis à vocibus concretis Dei & Hominis. Nam vt verum eſt Deum eſſe hominem vnione de qua diximus, ita impium eſt dicere humanitatem eſſe Deitatẽ, ſiue eſſentia, ſiue eſſentiali vlla proprietate, aut operatione.

His poſitis cum dogmate τῶν δοκητῶν cõponantur iſtæ Andreæ Muſculi theſes.

Muſculus in articulis de Cœna Domini quos Eccleſiis & Scholis Marchionatus recèns obtruſit.

Aſcendere Filium hominis nihil aliud eſt & ſignificat quàm diſparere. Et, Filij hominis in cælum aſcẽſio nihil aliud eſt quàm viſibilis diſparentia.

Filius hominis aſcendit in cælum non loci mutatione ſecundum perſonam, ſed modo præſentiæ viſibilis in inuiſibilem mutato, euaneſcentia ſeu diſparentia quadam.

Cælum in quod aſcendit Filius Dei, non ſignificare cælum elementare ſtellatum, ſed gloriam Dei nullis locorum ſpatijs circunſcriptam.

Cum

Cum dogmate quo ἡ θεότης in θειότητα, id eſt, ipſa Deitas verbi in dona ipſius in aſſumptã carnem effuſa transformatur, ſiue gratia vnionis cum gratia habituali confunditur, & pro naturarum vnione tantùm ἐνεργητικὴ παρουσία conſtituitur, ac proinde perſona duplex ſeparatim ponitur, ſimulq; proptietatibus eſſentialib' per realem effuſionem communicatis, humanitas Deitati exæquatur, comparandæ ſunt iſtæ Brentij & Iacobi Andreæ ſententiæ.

Hac ſententia, VERBVM CARO FACTVM EST, *nihil aliud ſignificat quàm quòd Filius Dei filium hominis ita aſſumpſerit vt effundat in eum omnem ſuam maieſtatem: & ſic eum impleat, vt communicet cum eo omnem ſuam potentiam, ſapientiam, ſcientiam, & præſentiam.*

Fol. 40. recognitionis & deinceps.

Quod eſt inter Chriſtum & Petrum diſcrimen? Uterque enim eſt homo, & in vtroque eſt Deus. Dicis, Illud eſt diſcrimen quòd Chriſtus non tantùm ſit homo, ſed etiam Deus. Petrus autem tantùm ſit homo, non etiam Deus. Atqui vt in Chriſto inhabitat diuinitas eáque tota, ſecundum eſſentiam, potentiam, & præſentiam: ſic & tota inhabitat in Petro. Ubicunque enim Deus eſt, totus eſt. Non poteſt igitur hac ratione inter Chriſtum & Petrum diſcrimen eſſe vt dicamus Chriſtum hominem eſſe Deum, Petrum autem non eſſe Deum. Chriſtus edidit multa miracula: edidit etiam Petrus, & quidem potentia diuina non longè abſente ſed omnino præſente. Chriſtus vidit futura, vidit & Petrus, & vaticinatus eſt. Chriſtus, mortuus & ſepultus reſurrexit & aſcendit in cælum. Sed & Petrus reſurget & aſcendet in cælũ, & quidem, quod penè admirabilius eſt in Petro quàm in Chriſto, corpore ſuo iam in pulnerem redacto. Dicis, Chriſtus reſurrexit à morte ſua virtute, Petrus aliena: Imò ſicut Chriſtus excitatus eſt diuina virtute, ita reſurget Petrus diuina virtute, eáq; nõ minus ipſi q̃ Chriſto præſente, ꝗ vbicũq; ſit diuinitas, ibi ſit tota. Chriſtus vidit abſentia, vidit & Petrus. Act. 5. ſicut & Eliſaus. Itaq; ex iſto Euãgeliſtæ dicto, Verbũ caro factũ eſt, quod de Chriſto dicitur, non de Petro, diſcrimen Chriſti & Petri eo ſtatuendum eſt quòd Filius Dei etſi ſua eſſentia implet Petrum ſicut & hominem Chriſtum, non tamen cõmunicat Petro omnes

ſuas proprietates, ſed tantùm nonnullas.

Viuificat enim Petrum, conſeruat Petrum in vita, Petro dat poteſtatem eijciendi dæmones, imò etiam excitandi mortuos. Interea verò non facit eum omnipotentem, omniſcientem, omnipræſentem.

Pag.63. Exæquamus humanitatem Chriſti diuinitati, non οὐσίᾳ ſed ἐξουσίᾳ, non eſſentia ſed potentia, non natura ſed gloria, non ſubſtantia ſed maieſtate.

Pag.131. Diſcrimen inter Chriſtum & alios homines non conſtat propriè in habitatione Filij Dei in filio hominis, ſed communicatione proprietatum quibus filius hominis ab inhabitãte Filio Dei ornatur, vt humana natura ſit receptaculum auguſtiſſimum omnium cæleſtium & diuinorum beneficiorum.

Pag.143. Quod dicit Theodoritus & alij, corpus humanum habere in altero ſeculo eandem circumſcriptionem quam habuit in hoc ſeculo, nullo rectè intellecto ſacræ Scripturæ teſtimonio dicit, & eſt puerilis cogitatio de rebus cæleſtibus.

Pag.144. Quum Chriſtus ait, Vado paraturus vobis locum, non loquitur de loco, ſed metaphoricè de felicitate & beatitudine, vt ſit hic ſenſus, Vado ad paſſionem & ad mortem qua paraturus ſum vobis Patrem propitium, vt vos mecum perpetuò felices reddat.

Ibidem. Ait Chriſtus, Veniam vt vbi ſum ego & vos ſitis. Et reſpondet Philippo, An neſcis quòd in Patre ſum, & Pater in me? Eſt ergo Chriſtus in Patre. Et quum credentes ducat eò vbi ipſe eſt, ſequitur quòd faciat vt & ipſi ſint in Patre, id eſt, habeant propitium Patrem, & fruantur vnà cum ipſo paterna hæreditate.

Pag.166. Aſſumi in Deum non aliud eſt quàm in cæleſti & diuina gloria collocari.

Pag.167. Aſcenſio Chriſti in cælum fuit externũ ſpectaculum vſque ad nubes, nec pueriliter cogitandum eſt quòd progreſſus ſit phyſico & corporali modo ad fictitium illud cælum quod Empyreum vocant: vbi commoretur ea forma qua viſibiliter aſcendit, ſed ſentiendum eſt quòd depoſita forma non quidem eſſentiali ſed accidentali quam in externo aſcenſus ſpectaculo ad tempus aſſumpſit per diſpenſationem, receperit formam Dei quæ aliquandiu tecta fuerat forma ſerui, & perrexerit omni ſua maieſtate quam habuit, frui.

Pag.192. Chriſtus dicitur corpore ſeu humanitate ſua penetraſſe cælum & aſcendiſſe ſuper omnes cælos, non quòd deſeruerit hoc cæ-

lum, aut terram, & quæ in eis ſunt, ſed quòd non in hoc cælo ita hæreat, vt non etiam omnia impleat.

Etſi Chriſtus ab externo ſpectaculo aſcenſus ſui in cælum dicitur conſediſſe ad dextram Dei Patris ſui omnipotentis, tamen veritas huius rei non tunc primùm facta eſt quum Chriſtus aſcendit viſibiliter in cælum, & miſit diſcipulis Spiritum ſanctũ, ſed quum Verbum caro factum eſt, & aſſumpſit humanitatem in Deum. Pag. 14.

Si Chriſti humanitas in dextra maieſtatis circunſcriberetur locis, non eſſet præſtantior Angelis factus: quippe quòd circunſcribi certo loco non ſit ſummæ maieſtatis, ſed aut corporalis infirmitatis, aut ſpontaneæ, ad gratificandum aliorum infirmitati, diſpenſationis. Pag. 14.

Si Chriſtus humanitate ſua ſedet ad dextram maieſtatis & omnipotentiæ Dei Patris ſui, manifeſtũ eſt quòd vbicunque fuerit maieſtas & omnipotentia Dei, ita ſit quoque Chriſtus humanitate ſua. Pag. 15.

Chriſtus non erat in ſepulchro, mortuus videlicet, qualẽ muliercula quærebant, neque iuxta externum aſpectum. Erat autem non in ſepulchro tantùm, verùm etiam in cælo & in terra, iuxta diuinitatis ſuæ maieſtatem. Voco autem nunc diuinitatem Chriſti, non eam quam Filius Dei in ſe ab æterno habuit, ſed quam tempore incarnationis Filio hominis communicauit, ſiue in aſſumptam humanitatem effudit. Pag. 17.

Iam audiamus Iacobum Andream apertè perſonam diuidentem, proprietates eſſentiales cõfundentẽ, θεανδρικὴν denique operationem vnicam ſtatuentem.

Humanitas à diuinitate perficitur, quæ realiter ſuas proprietates humanitati communicat, vt ſit non modò viua, ſed etiã viuificatrix: non tantùm potens, ſed etiam omnipotens: humana, inquam, natura, non ſola diuina. In diſputatione de Maieſtate hominis Chriſti, theſi 19.

*Non eſt imaginanda aut fingenda alia Dei in Chriſto quàm in creaturis reliquis omnibus, quoad οὐσίαν, diuinitatis præſentia: quæ vt in creaturis ἐνέργεια diſcernitur, quòd alia in aliis agat & operetur: ita in Chriſtum tota effunditur, vt iam extra ipſum nihil, ſed in homine (*hoc concedit Eccleſia*) & per hominem Chriſtum (*hoc negat Eccleſia de abſtracto humanitatis*) omnia in omnibus operetur.* Theſi 20.

Theſ.11. *Atque hæc eſt communicatio plenitudinis omnis deitatis, de qua loquitur Apoſtolus Coloſſ.1.*

Theſ.12. *Quod diuinæ per eſſentiam eſt, id humanæ ſuo modo per accidens communicatur.*

Theſ.16. *Humanitatem Chriſti diuinitati eius non οὐσίᾳ, ſed ἐξουσίᾳ, non eſſentia, ſed potentia, non natura, ſed gloria, non ſubſtantia, ſed maieſtate exæquamus.*

Theſ.34. *Quum diuinitas in vnitatem perſonæ aſſumpſerit hominem, cuius vnionis ratio ac definitio eſt plenitudinis Dei communicatio, ſequitur ipſam quoque humanitatem Chriſti vbique præſentem eſſe.*

Apologia ad theſes Ingolſtadianas, pag.18. *Λόγος per humanitatem Chriſti omnia adminiſtrat.*

Pag.19. *Apoſtolus per formam Dei ſecundum quam Chriſtus dicitur æqualis Deo, intellexit dona in ipſam carnem aſſumptã realiter effuſa.*

Pag.24. *Res omnes à Deo ſubſiſtentialiter ſuſtentantur.*

Pag.25. *Homo Chriſtus dicitur Deus, non quia Deus ſit in ipſo (qui in omnibus creatūris eſt, non modò natura, ſed etiam ſecundum ſubſiſtentias) ſed quia in aſſumptione carnis dedit huic homini omnem poteſtatem in cælo & in terra, communicauit ei omnia dona, &c.*

Ibidem. *Diuinitas hominis Chriſti non eſt illa οὐσιώδως, & æterna cũ Patre & ſancto Spiritu eſſentia communis, ſed communicata à ſecunda hypoſtaſi. Et vt vno verbo dicam, quum hominem eſſe Deũ dicimus, nihil aliud intelligimus quàm quòd homo ad dextram Dei ſedeat. Nam carnem aſſumere in Deum, nihil aliud eſt quàm omnem ſuam plenitudinem ei communicare.*

Pag.32. *Potentiam Dei ideo infinitam dicimus, quia à nobis finiri nõ poteſt. Deus autem probè finem & modum nouit ſuæ & potentiæ & ſapientiæ, quam omnem participaſſe humanitatem Chriſti manifeſtiſſime Scriptura teſtatur.*

Pag.37. *Inter inhabitationem Dei in ſanctis & in Chriſto hoc vnum eſt diſcrimen, quòd ſanctis diſtribuat ſua dona dimenſa, Chriſto autem immenſa.*

Pag.38. *Chriſtus homo hoc habet commune cũ omnibus ſanctis, quòd cum eo Deus perſonaliter fuit vnitus.*

Pag.48. *Neſtoriani ſunt qui vnionem perſonalẽ definiunt ſolo naturarum conuentu, qui fit in ſubſiſtentia Verbi.*

Pag.56. *Auguſtinus hoc dicto, Non eſſe conſequens vt quod in Deo eſt ita ſit vbique vt Deus, non negat humanitatem Chriſti eſſe*

vbique,

vbique, ſed negat eo modo eſſe vbique, quo diuinitatem.

Certum eſt ex Chriſti verborum ſententia, eius humanitatem fuiſſe in cælo, & ſubl imiorem quàm in cælo, quum eſſet in terra. Pag. 60.

Quum corpus Chriſti glorioſum non amplius ſit phyſicum, ſed ſpirituale, quis id docet moueri de loco in locum? Pag. 63.

His denique ſuccinentem quoque Andræam Muſculum audiamus.

In corpore Chriſti à momento incarnationis non eſt quærendus ordo naturarum, alioqui ad eius conceptionem non opus fuiſſet alio modo quàm naturali. Itaque propter hãc admirabilem conceptionem & natiuitatem, & duarum naturarum vnionem in vnam perſonam, non poteſt dari locus in quo ſit Filius Dei ſecundum diuinam naturam, vt ibi non ſit filius hominis ſecundũ humanam naturam, & ante & poſt aſcenſionem & ſeſſionem ad dexteram Patris. Et quum ſit vnus & idem Chriſtus, ſicut ſecũdum aſſumentem, ſic & ſecundum aſſumptam naturam nullis localitatis phyſicæ neceſſitatibus eſt ſubiectus, nec locorum terminis circunſcriptus. Denique Chriſti humanitas ab ipſa incarnatione euecta eſt in eam gloriam ac maieſtatem vt in ea non circunſcribatur loco, verùm etiam terram ac cælum impleat cæleſti & humanæ rationi inſcrutabili modo. Theſi De incarnatione, 3, 4, 5, 6, 8, 9.

Qui verò ad iſtas horrendas blaſphemias ſtabiliendas, quibus omnes aduerſus diuinitatem & humanitatem Chriſti hæreſes manifeſtè ab inferis reuocantur, authoritate D. Lutheri abutuntur, audiant ſaltem hęc ipſius verba, *Intempeſtiuam quidam narrationem afferunt, dicentes, Filius neſcit, id eſt non vult ſcire. Chriſtus verus homo fuit, quare vt alius purus & ſanctus homo, non quolibet tempore cogitauit, dixit, voluit, intellexit omnia: ſicut imperiti quidam omnipotentem in eo hominem faciunt, permiſcentes duas naturas atque opera earum parum prudenter.*

Item, *Etſi hominem occupet diabolus, tamen homo manet homo, diabolus verò diabolus: ſed Deus factus eſt homo, & tamen Deus manet. Atque hoc modo profundius ſe in carnẽ noſtrã immiſit, quàm diabolus facere poſſit, qui hominis corpus ſubire poteſt, atque eum affligere: ſed non poteſt homo fieri, vt diabolus & homo ſit vna perſona. Inter naturas iſtas ſemper perſonale diſcrimen manet, non ſolùm ſecundum eſſentiam, verum etiam ſecundum perſonam. Verùm in Chriſto hæc vnum ſunt.*

Nam Filius Dei eſt factus noſtra caro & ſanguis.

Item, *Scriptura pulchrè perſonam cum natura iungit, ac rurſum naturas nequaquam confundit, vt pauci ſint (quod humanis commentis debemus quibus ætatem noſtram attriuimus, & ingenium corrupimus) qui id rectè percipiant, vt ipſe profectò perſæpe in his & ſimilibus locis errauerim, & naturæ tribuerim quod competit perſonæ, & contrà, vt in illo loco Pauli Philipp. 2. hodie poſſit alicui vſuuenire, vbi dicit, Tametſi in forma Dei eſſet, &c. Quòd in forma Dei fuiſſe prædicatur, certè diuinitatem indicat, item quòd ſe exinaniuiſſe dicitur: porrò inanitio & ſerui forma quid aliud quàm humanitatem teſtantur?*

AT TV, DOMINE, VSQVEQVO?

2
1155. 13

99963030

1125.13

1125.13.